AYLIK MİZAH DERGİSİ • YIL : 6

KARİKATÜR

SAYI : 66 • EYLÜL 1998

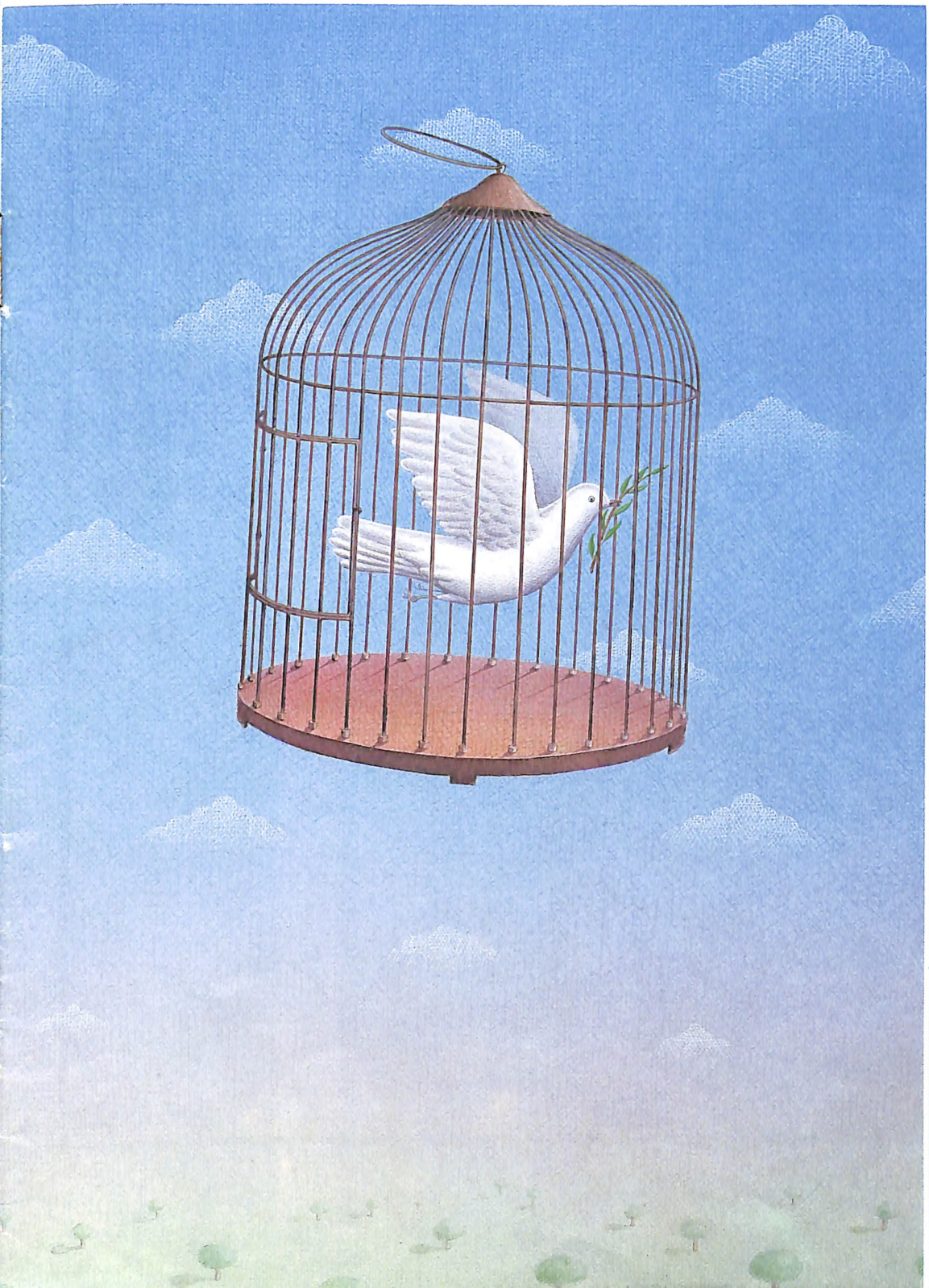

barış

1 EYLÜL DÜNYA BARIŞ GÜNÜ

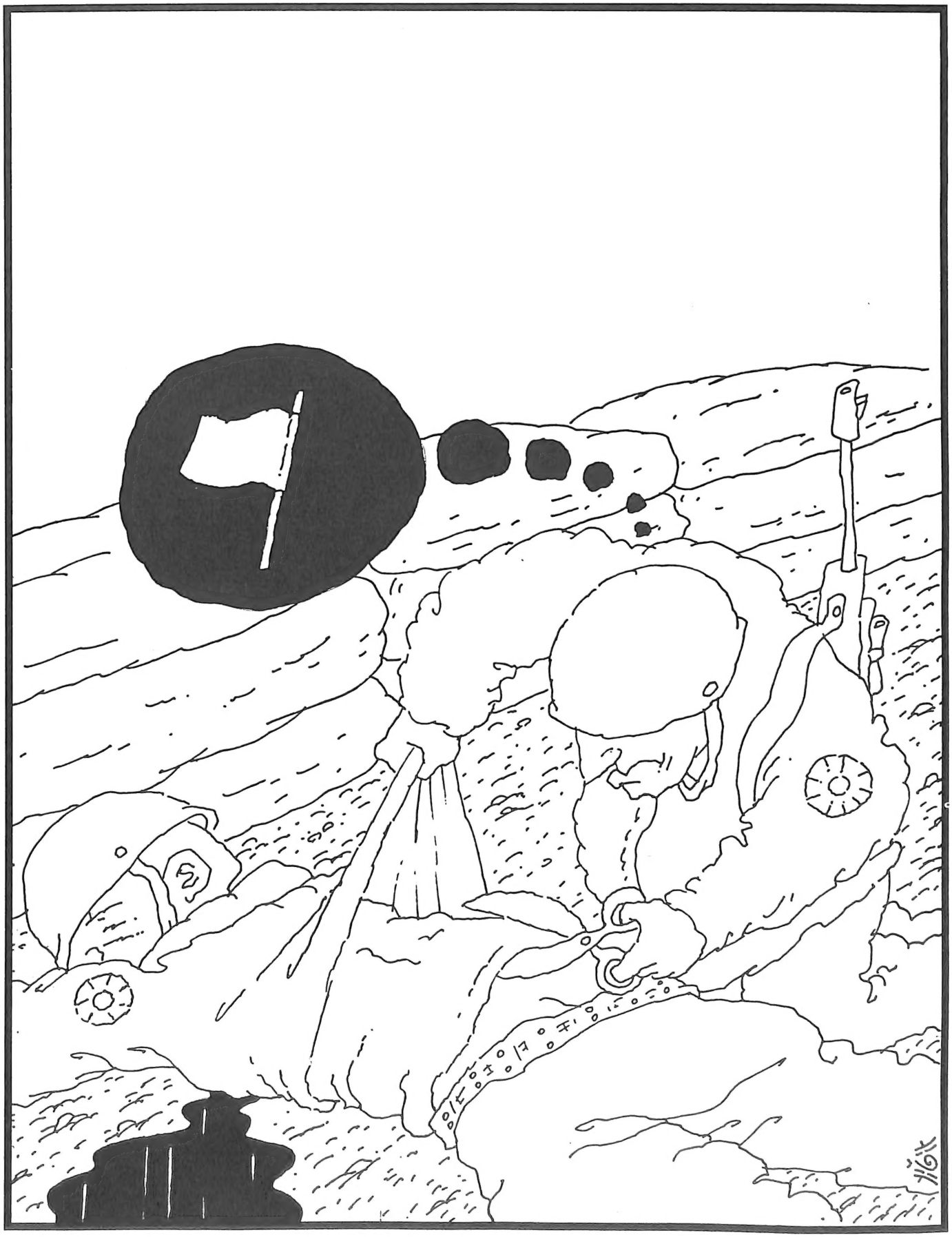

M. YİĞİT ÖZGÜR

SAHİBİ VE YAYIN YÖNETMENİ
KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ
ANKARA TEMSİLCİLİĞİ ADINA
METİN PEKER

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
MURAT ÖZMENEK

YAYIN KURULU
ALİ FUAT SÜER
CUMHUR GAZİOĞLU
OKTAY BİNGÖL
ORHAN TÜLEYLİOĞLU
HİCABİ DEMİRCİ
MURAT SAYIN

KATKIDA BULUNANLAR
ALİ ULVİ ERSOY
ALTAN ÖZKESİCİ
AHMET ERKANLI
AKIN ÖNDER
BİROL ÇÜN
BÜLENT OKUTAN
BEHİÇ YALÇIN AYRANCIOĞLU
CEM KOÇ
CEM KENAN ÖNGÜ
CEZMİ ERMİŞ
CANOL KOCAGÖZ
EROL ÖZDEMİR
ERDOĞAN KARAYEL
FERRUH DOĞAN
FETHİ DEVELİOĞLU
DİNÇER PİLGİR
HİCABİ DEMİRCİ
HATAY DUMLUPINAR
HAKAN DEMİRCİ
HASAN UYSAL
GÜNGÖR KABAKÇIOĞLU
İZEL ROZENTAL
NURİ BİLGİN
KADİR DOĞRUER
KURTULUŞ KAYALI
KAMBİZ DERAMBAKHSH
MÜMTAZ İDİL
MUSTAFA BİLGİN
MILKO DIKOV
NECATİ ABACI
OĞUZ GÜREL
ÖZCAN ÇALIŞKAN
RUHİ TEK
TONGUÇ YAŞAR
TURHAN SELÇUK
TANJU ÖZKAN
TURGAY KARADAĞ
SAMİ CANER
SEÇKİN TEMUR
ŞENOL BEZCİ
SERDAR ÇAKIRER
YİĞİT ÖZGÜR
YENER ÇAKMAK

DERGİ TEMSİLCİLİKLERİ
Antalya/Cihan İşbaşı • Bursa/Mümin Bayram • Çorum/Altan Özkesici • İzmir/Cem Koç • Trabzon/Adnan Taç • Mersin/Serdar Kutça • Sinop/Seyit Saatçi • Zonguldak/Kürşat Coşkun • Kıbrıs/Hüseyin Çakmak

DİZGİ : DAMAR LTD. ŞTİ. • ANKARA
Özveren Sok. 3/8 Demirtepe Tel: 232 01 11

BASKI: YORUM BASIN YAYIN SAN. LTD. ŞTİ.
Fevzi Çakmak Sk. No: 15/C Tel: 229 00 76 Ank.

İRTİBAT VE YAZIŞMA ADRESİ
Konur Sokak 31/10 Kızılay-Ankara
Tel/Fax: 417 37 28

POSTA ÇEK NO: 104902 METİN PEKER
Altı Ay: 3.000.000 TL • Bir Yıllık: 6.000.000 TL

Kapak Karikatürü: GÜRBÜZ DOĞAN EKŞİOĞLU

Karikatür Dergisi'ndeki eserler yazılı izin alınmadan kesinlikle yayınlanamaz.

SEVGİLİ KARİKATÜR DOSTLARI,

BARIŞ

HEMEN ŞİMDİ

MAKSAT MUHABBET

■

hASAN uYSAL

■

BİR SAVAŞ ÖYKÜSÜ

Metin Peker derginin sahibi gözüküyor ya ve de üstelik başkan oldu ya, artık konuları da o belirliyor. Veriyor talimatı, "1 Eylül Dünya Barış Günü! Barışa ilişkin yaz!"
Ekmeğimizi Metin Bey sağlıyor ya, boynumuz kıldan ince. Oysa geçen sayıdan söylemişiz, "güncel olan beş para etmez, ne varsa geçmişte var. Bu yüzden gelecek sayı yine Osmanlı'yı yazacağız!" Sayın Başkan'a anlatmak ne mümkün? Çaresiz kabul etmekle karşı karşıyayız. Onun için bu sayı savaşa ilişkin yazacağız!

* * *

Yıl 1649-50'ler... Uzun süredir bitmek bilmeyen Osmanlı-Venedik Savaşı, Akdeniz ticareti için büyük sorunlar yaratmıştı. Bu sorunların başında kaçak buğday ihracı geliyordu. Aslında barış zamanında dahi Osmanlı idaresi buğday ihracını yasaklamıştı. Fakat Osmanlı eyaletleri genellikle devletin ihtiyacından fazla hububat ürettikleri için, kadıların izniyle yasal biçimde ihracatta bulunmak olanaklıydı. Savaş ya da gerginlik durumlarında ise buna izin verilmiyordu. Böyle hallerde kaçakçılık başlıyor ve büyük boyutlar kazanıyordu. Venedik Savaşı yıllarında da durum buydu ve her zamanki gibi Makedonya, Teselya ve Ege kıyıları kaçakçılık merkezi haline gelmişti. Bu savaş sırasında Venedikli tacirler, İngiliz, Fransız ve Hollanda gemilerinden yararlanıyorlardı. Öte yandan, bu savaş bölge ticaretinde Yahudi tüccarların önemini İtalyanlar aleyhine artırmış ve ticari bağlantıları Venedikli Yahudi aileler sağlamaya başlamıştı. İşte Osmanlı devlet ricalinin bir bölümü, özellikle yeniçeri ağaları bu çıkar bağlantıları içinde yer alıyorlardı. Buğday kaçakçılığına doğrudan katılmasalar bile, bir çeşit "hizip politikası" içinde bunu yapanları koruyor ve onlardan pay alıyorlardı. Nitekim, 1651 ayaklanması ve ağaların tasfiyesinden sonra, "kâfirlere buğday satmak" suçuyla bazı taşra ağaları öldürüleceklerdi.
Yeniçeri ağaları serbest de, yasak da olsa, Akdeniz ticaretini çıkarları gereği koruyorlardı. Kaçakçılığa karşı çıkan Bahaî Efendi'yi onun için sevmediler ve baskı ile sürdürdüler.

* * *

Bahaî Efendi kim? Zaten onu anlatmak istiyorum. IV. Mehmet devrinde, Ağalar-Kösem Sultan, Kadızadeler koalisyonu, bütün gücüne rağmen Bahaî Efendi'nin şeyhülislamlığa tayinini önleyememişlerdi. Fakat aslında, tayin biçimine ve gerekçesine bakılırsa, bu sıralarda Bahaî Efendi'nin fazla ürkülecek bir yanı da yoktu. Bahaî Efendi, şeyhülislam Abdürrahim Efendi'nin azlinden sonra, dönemin güçlü kişilerinden Müneccimbaşı Hüseyin Efendi'nin tavsiyesi ile müftü olmuştu. Hüseyin Efendi bu tayin için Sadrazam Murat Paşa'ya şunları söylemişti: "Bahaî Efendi, bir keyif ehli, kendi zevkine ve rahatına düşkün bir adamdır. Onu müftü eyle!"
Bahaî Efendi, bir "güç" olsun, koltuğuna yakışsın diye değil, tam tersine tamamen zaafı yüzünden ve istenilenlere fetva vermesi umuduyla şeyhülislamlığa getirilmişti.
Ancak Bahaî Efendi, kimilerinin beklediği gibi oyuncak olmadı. Tam tersine dürüst ve cesur bir şeyhülislam çıkmasın mı? "Yurtseverlik" kavramının daha oluşmadığı bir dönemde, yurtseverce davrandı. Bütün felsefesini, aşağıda anlatacağım ve Naima Tarihi'nde "garip ve acaip" diye nitelediği olay ortaya koymaktadır.
İzmir'de İngiliz tüccarlarının taraf olduğu ve konusu 200.000 akçeyi geçen bir dava söz konusu olmuştu. İngilizlerle imzalanan kapitülasyona göre, konusu 200.000 akçeyi aşan davalara Osmanlı kadısı bakamıyordu. Ne var ki İngiliz konsolosu, kadıyı aşağılamış, yüzüne kapıyı çarpmıştı. Kralı Osmanlı padişahını aşağılarken, konsolosu Osmanlı'nın kadısına ne yapmaz? Ancak bu küstah davranışı ile kadı sinirlenmiş ve onun davayı görmekte ısrar etmesine neden olmuştu. Kadı, yazdığı bir mektupta durumdan şikâyet etmiş ve "uğursuz konsolosun padişah emrine aykırı olarak, düşmana gemilerle buğday alıverdiğini" bilirmişti. Duruma el koyan veziri âzam, Bahaî Efendi'yi tuzağa düşürmek amacıyla bu "mahzurlu" işi "bizim çok işimiz vardır" diyerek kendisine yolladı. Bunun üzerine Bahaî Efendi derhal Galata'dan İngiliz elçisini çağırtarak, kendisinden konsolosu azletmesini istedi. Elçi Thomas Bendysh kendinden emin, hatta kaba bir tonla "onu kralımız dikmiştir, değil ben, Osmanlı bile kaldırmaya kâdir değidir" diye yanıt verinde, Bahaî Efendi büsbütün küplere binmişti:
"Bre dinsiz mel'un, siz ne güne dost geçinirsiniz ki, daima din ve devlete hıyanetten geri kalmazsınız! Venedik kâfirine niçin kalyonlar ve imdatlar verirsiniz? Sizin aşırılıklarınız bitmez, bu alçaklıklarınıza dur denilmez mi sanırsınız?"
Elçi ise alaylı bir yanıt verecekti:
"Bizden her kim kalyon ister, kira ile veririz, siz de isterseniz veririz." Bu sözler bardağı taşıran damla oldu ve İngiliz elçisi Bahaî Efendi'nin emriyle, hem de huzurda, bir güzel önce falakaya çekildi. Ardından da Bahaî Efendi'nin ahırına kapatıldı.
Oysa sadrazam ve yeniçeri ağaları sevinç içindeydiler. Bahaî Efendi kurulan tuzağa düşmüştü. Ağalar derhal harekete geçtiler ve müftünün sürülmesi için baskı yapmaya başladılar. Zaten Bahaî Efendi daha önce de egemen hizbi sinirlendiren davranışlarda bulunmuş, sadrazam, yabancı elçilerin arzusu ile Kapudan Paşa'yı azletmek isteyince, Bahaî Efendi sert çıkmış ve "Din ve devlet uğruna eteğini beline dolayan ve bunculayın lâyık bir adamı azletmek din ve devlete hıyanettir. Tayin olduğu hizmeti gereğince tamamladı. Balyosların (elçilerin) rüşvetini alıp, haksız yere azletmek ne demektir?" demişti. Arkadan İngiliz elçisi olayı da patlak verince, ağalar derhal Kâhya Bey'in evinde toplandı ve bir müderrisi elçiyi kurtarmak üzere müftüye yolladılar. Bahaî Efendi, müderris İbrahim Efendi'yi "Ağalar bu işe ne karşılar?" diye karşıladı. İbrahim Çelebi'nin Venedik'le savaşta olduğumuzu; İngiltere'nin gemileri, orduları ve serveti itibarıyla Frenklerin en büyük devleti olduğunu, onunla çatışmanın Osmanlı Devleti için felaket olacağını anlatması para etmedi. Bahaî Efendi, ağalara hakaretler yağdırarak, müderrisi huzurundan kovdu. Bunun üzerine yeniçeri ağaları, derhal At Meydanı'ndaki İbrahim Paşa Sarayı'nda toplandılar ve veziri âzamdan Bahaî Efendi'nin azlini istediler. Sonuç olarak, Kadıasker Çelebizade Aziz Efendi'nin desteğiyle bunu sağladılar.
En büyük rolü, yeniçeri ağası (general) Bektaş Ağa'nın oynadığı bu operasyon sonucu, Bahaî Efendi Bergama'ya sürüldü. Yerine Kadıasker Aziz Efendi tayin edildi. Naima yeni müftüden "müdara ehli" (dalkavuk) diye söz etmekte ve daha önce Bahaî Efendi'nin de yüzüne güldüğünü nakletmektedir. Zaten bu olaylardan sonra, müftü Aziz Efendi, halk arasında, "Balyos Müftüsü" adıyla alaylı bir şekilde anılmaya başladı.

* * *

Bahaî Efendi İngiliz elçisine dayak attırarak, yetmeyip onu ahıra kapatarak, çok önemli bir diplomatik başarı sağlamıştır. Ne var ki, bu gibi başarılar, Osmanlı saraylarında zaman zaman görülüyordu. Örneğin, daha da sonraki tarihlerde, XIV. Louis'in elçisi Osmanlı sarayında tafralar atıp, sultanın huzurunda Osmanlı âdetine göre eğilmeyince, çavuşlar derhal elçiyi yatırmış ve alnını yere yapıştırmışlardı.
Haklı değilmiş miyim? Keyifli değil mi geçmiş? İlle güncel istiyorsanız, aynıyla vaki bu olaydaki isimlerin yerini güncelleriyle değiştirmenize kim karışır?

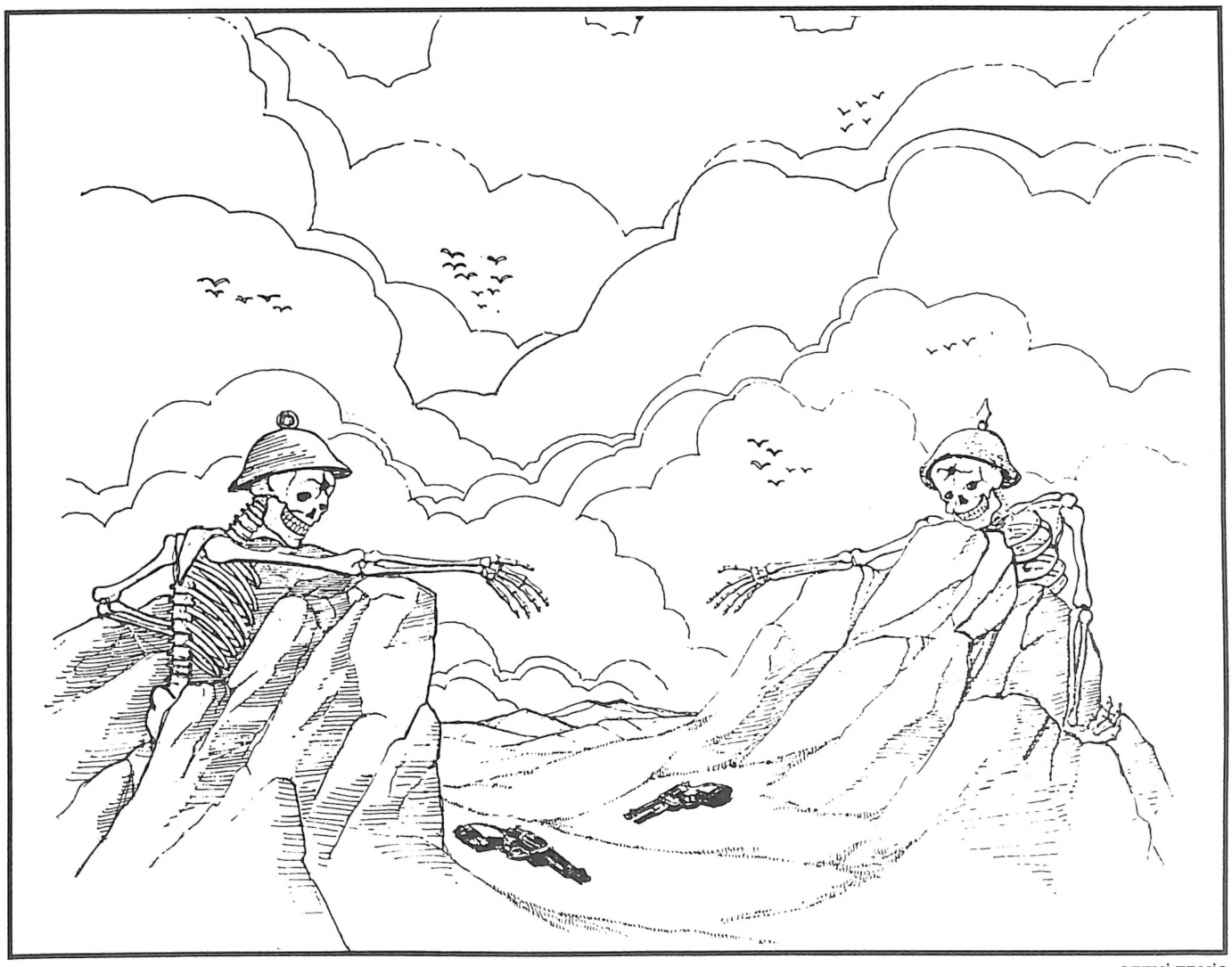

CEZMİ ERMİŞ

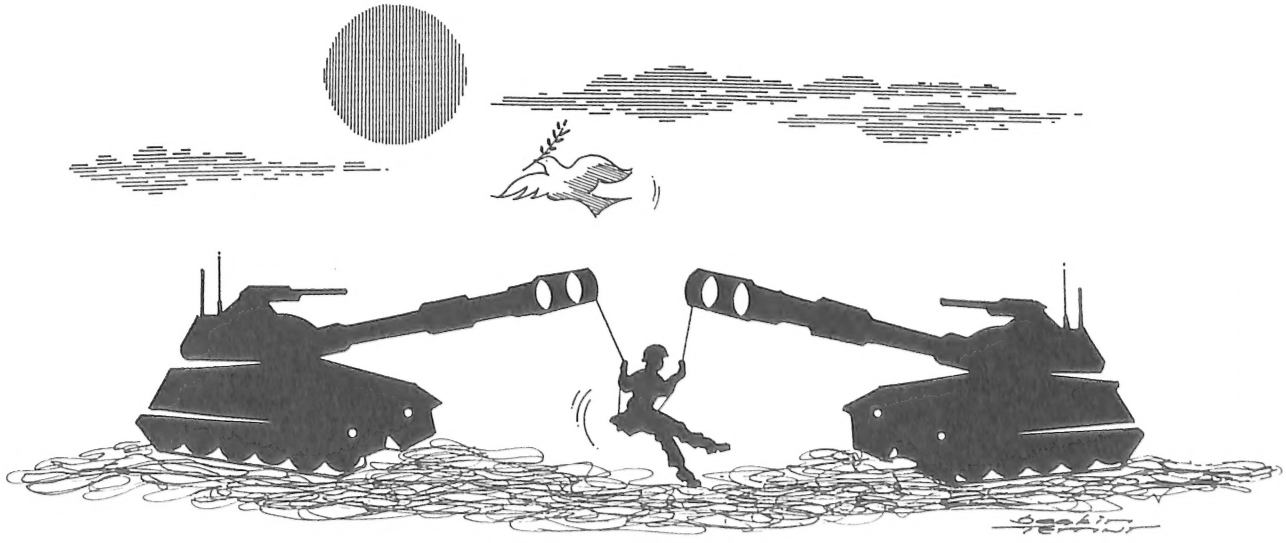

SEÇKİN TEMUR

HAYAT HİKÂYELERİ ARTARKEN...

ZARF İLE MAZRUF

KURTULUŞ KAYALI

Birkaç yıldır yayınlanan kitaplar arasında çok sayıda biyografi ve otobiyografi bulunmaktadır. Daha önceleri Türkiye'de yayınlanan hayat hikâyelerinin sınırlılığından şikayet edilmiş ve bunun nedenleri üzerinde durulmuştur. Son sıralarda bu alanda deyim yerindeyse gerçekleşen patlamanın açıklayıcı bir tahlili yapılmalıdır. Sözü edilen hayat hikâyelerine yönelindiği zaman değişik dönemlerin gerçekliklerinin anlaşılması kolaylaşır. Biyografinin, otobiyografinin çoğalma nedenlerinden biri de sosyal bilim alanında yapılan çalışmalarda giderek artan bir biçimde gündelik hayat sosyolojisinin gündeme gelmesidir. Zaten hayat hikâyelerinin büyük bir bölümü de akademisyenlere ilişkindir. Sadece akademisyenlerin biyografisi yazılmamış, kimi akademisyenler de kendi biyografilerini yazmaya yönelmişlerdir. Bu hayat hikâyelerinin yanında gündelik hayata bire bir tekabül etmek romanda da yeniden revaç buldu. Tabii tarihin gündeme girmesinin de bu süreçle bir ilgisi bulunmaktadır. Sözü edilen konular üzerine saptamalar yapılacağına göre, bu sürecin bütünü üzerine değerlendirmeler gerçekleştirilmelidir. Haliyle bu yazıdaki saptamalar önemli ölçüde sınırlı olacaktır.

Burada kalkış noktalarından biri olarak Nermin Abadan-Unat ve Mina Urgan'ın anılarını ele almak aydınlatıcı olabilir. Bunlar arasında yapılacak bir karşılaştırmadan da ilginç sonuçlar çıkabilir. Nitekim değişik ölçütlerin esas alındığı değişik dönemlerde bu iki akademisyenle diğer aydınların karşılaştırmasını yapmak da anlamlı olabilir. Aslında çoğu hayatın ortak noktaları araştırmaya yöneltme anlamında teşvik edici niteliği vardır hayat hikâyelerinin. Abadan-Unat ve Urgan neredeyse benzeri tarihsel süreçleri yaşamışlar ve benzeri sorunlarla karşılaşmışlardır. 1940'lı, 1960'lı ve 1980'li yıllar her ikisinin hatıratında da önemli yer tutmaktadır. Yaşları da birbirine yakındır. Biri 1922 diğeri de 1916 doğumludur. Ancak her hayat hikâyesinde değişik tarihsel dönemler öne çıkmaktadır. Bunun nedenleri üzerinde düşünmek otobiyografilerin daha doğru anlaşılmasının yollarını açabilir. Bir başka özellik itibariyle üç ayrı akademisyenin hayat hikâyesini anlatan kitaplardan bahsetmek mümkündür. Bunların yaşları anılan iki akademisyenden küçüktür. İkisi 1911, biri de 1908 doğumludur. İkisinin hayat hikâyeleri başkaları tarafından yazılmış, biri de bizzat kendisi yazmıştır. Niyazi Berkes'in hayat hikâyesi **Unutulan Yıllar 1940-1950** başlığını taşımaktadır ve adeta sözü edilen o on yıla kilitlenmiştir. Diğer iki akademisyen bizzat kendileri hayat hikâyelerini yazmış olsa, belki onların da hayatlarının bazı dönemleri daha belirgin bir biçimde öne çıkarılırdı. Zaten Niyazi Berkes'in anıları da anı olmaktan ziyade önemini belirttiği dönemin sosyolojik sayılabilecek bir tahlili mahiyetindedir. Anlattığı dönem kitaplarında özel önem atfettiği ve olumsuz bir şekilde değerlendirdiği 1938-1950 yılları arasında yer almaktadır. Kendi yazmasına karşın sözkonusu dönemin daha ayrıntılı bir tarihinin yazılması gerektiği konusunda da ısrar etmektedir. Mustafa İnan'ın hayat hikâyesi de öğretici mahiyettedir. Hayat hikâyesi roman olarak Oğuz Atay tarafından kaleme alınmıştır. Gerekçesi de genç insanları bilim adamı olmaya yöneltmektir. Daha sonra **Bilim-Teknik** dergisinin hakkında bir sayı yayınlaması da İnan'ın akademisyen olarak öneminin işaretidir. Zaten romanda dönem de olanca canlılığıyla gözler önüne serilmektedir. Diğer kitap ise bir İktisatçı üzerinedir. Kitabın başlığı da **Bir İktisatçının Entelektüel Portresi: Sabri F. Ülgener**'dir. Ahmed Güner Sayar'ın yazdığı bu kitap, ayrıntılı sayılabilecek bir akademik hayat hikâyesidir. Ancak diğerlerinde pek dikkat edilmeyen geçmiş dönemden tevarüs edilen özelliklerin üzerinde ayrıntılı sayılabilecek bir şekilde durulmuştur. Burada sözü edilen beş kitabın karşılaştırılması ilginç sonuçlara ulaşılmasını sağlayabilir. Sözkonusu kitapların ortaya çıkaracağı sonuçların benzeri başka kitapların özellikleriyle birlikte değerlendirilmesi önemli saptamaların yollarını açabilir.

Belki de temas edilecek ilk nokta bunların bilim dallarını karşılaştırmaktır. Burada en aykırı görünen insan, mukavemet profesörü Mustafa İnan'dır. İnan da Sabri Ülgener gibi 1911 doğumludur; ama ona göre daha alt gelir grubundan gelmektedir. Dikkat çeken bir özelliği de sanat ve edebiyat ilgisidir: "Yahya Kemal, düzenlediği her toplantıdan önce, 'Aman Mustafa'ya da haber verilsin.' diyordu. Kimse Yahya Kemal'in şiirlerini Mustafa Hoca gibi ezberleyemiyordu, kimse Yahya Kemal'in şiirlerini Mustafa Hoca gibi duyarak okuyamıyordu. Kimse Fuzuli'den, Baki'den, Nedim'den ve daha birçoklarından Mustafa Hoca gibi yerinde örnekler veremiyordu. Tasavvuftan da söz ediyordu Mustafa Hoca, islhamdan da söz ediyordu." (1)

Yahya Kemal ilgisi konusunda bir paralellik gündeme gelmektedir. Benzeri bir yakınlığı Sabri Ülgener'de hem de Mustafa İnan'dan bahisle bulmak mümkündür: "Ama onun gözü ve gönlü yaşayan en büyük Türk şairi olan Yahya Kemal'in dizelerindeydi. Aziz üstada büyük bir susuzlukla bağlıydı... Ülgener'in Yahya Kemal'e bağlılığı şiirde bir Yahya Kemal hayranı olan Profesör Mustafa İnan'la dost olmasını sağladı. Bir sohbetimizde Sabri Hocam rahmetli İnan'ın Yahya Kemal'in **Selimname**'sinin dizelerini, hiç şaşırmadan alttan üste okuyacak kadar hafızasına nakşettiğini söylemişti. M. İnan'ın Yahya Kemal'in şiirine bağlılığı için bk. O. Atay, **Bir Bilim Adamının Romanı**, (Ankara 1975), s. 178." (2) Mustafa İnan'da daha önemlisi Yahya Kemal'den düşünce adamı yönüyle de bahsedilmesidir: Yahya Kemal, 'Cehalet müktesebtir, yani tahsil ile olur.' derdi. Bazılarımız da yalnız akla güvenir, salim bir kafa ile her şey hakkında fikir yürütüleceğini zanneder. Düşünmek sanatı da 'müktesebtir' yani sonradan öğrenilir. Çocuklarımıza durmadan tekrarlıyoruz: Muhakkak yabancı dil öğren! Düşünmeyi öğren, derseniz bir hakaret oluyor. Düşünmeyi öğrenmek de, herhalde yalnız düşünmenin kanunlarını bilmek değildir. Belirli problemleri çözebilmek için elbette belirli bilgileri öğrenmek gereklidir; fakat bence önemli olan, asıl güçlük, problemleri kurmaktır. Çoğumuz, problemleri yanlış kurduğumuz için, daha baştan çözümsüzlükle karşılaşırız." (3)

Müktesep cehaletin gelip tıkandığı nokta da bir başka yerdedir. En azından böyle anlaşılmak gerekmektedir. Anlatıldığı kadarıyla Mustafa İnan belki de Ahmet Hamdi Tanpınar gibi Yahya Kemal'i önemli bir düşünce adamı gibi görmektedir. Sabri ülgener ise başka şiir metinlerinden zihniyet tahlilleri yaparken, Yahya Kemal'in şiirlerinden kalkarak benzeri bir çözülmeye yönelmeyi denememektedir.

(1) Oğuz Atay, **Bir Bilim Adamının Romanı-Msutafa İnan**, Bilgi Yay., Ankara, 1975, s. 143-144.

(2) Ahmed Güner Sayar, **Bir İktisatçının Entelektüel Portresi: Sabri F. Ülgener, Eren Yay., İstanbul, 1998, s. 51.**

(3) Atay, a.g.e., **s. 153.**

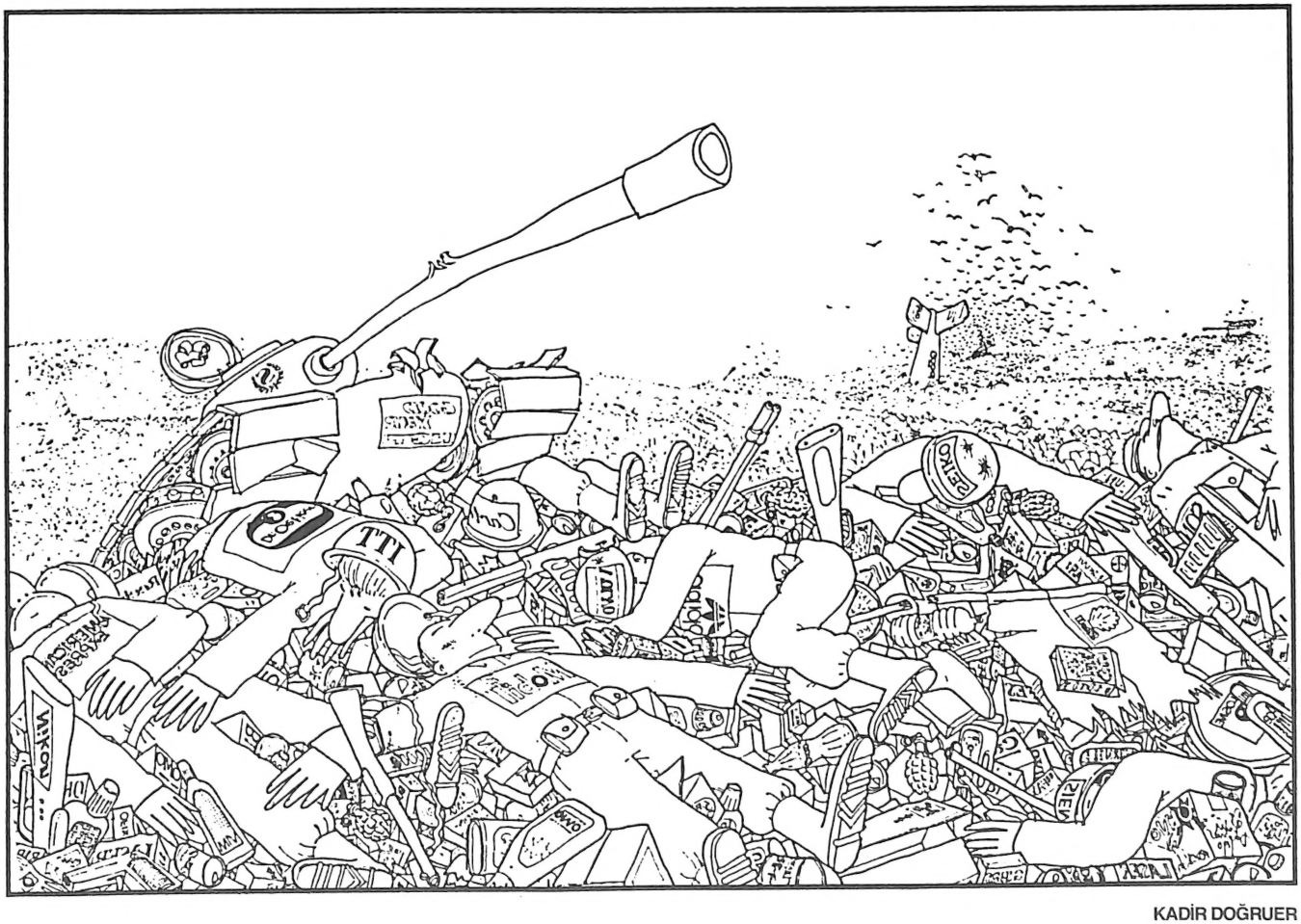

KADİR DOĞRUER

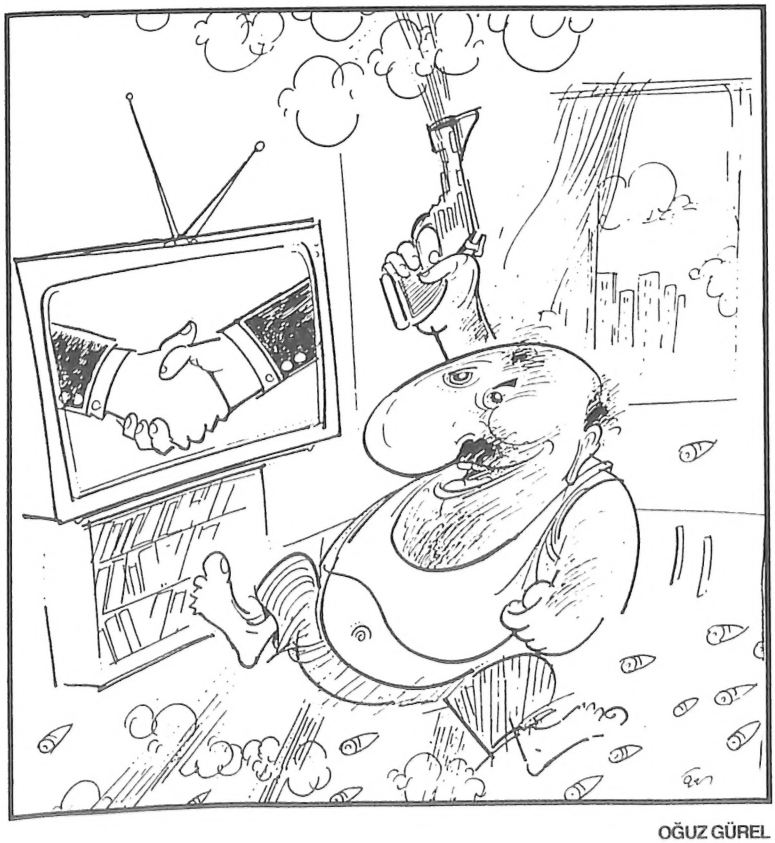

OĞUZ GÜREL

TONGUÇ YAŞAR

ÇİZGİ YERİNE

■

MÜMTAZ İDİL

■

"İŞ İŞTEN GEÇMESİN! UMARIM BU ÇAĞRIM DUYULUR..."

Asya-Afrika Yazarlar Birliği'nin 25. Kuruluş Yıldönümü'nün kutlandığı 1983 yılında, ünlü Sovyet romancı Mihail Şolohov dünya yazarlarına yaptığı çağrıyı şöyle bitiriyordu:

"Tüm dünya yazarlarına, çağımızın yazarlarına, tüm arkadaş ve dostlarıma çağrıda bulunuyorum: Süregiden çılgınlığa, sonu gelmeyen nükleer silanlanmaya karşı sesinizi yükseltin.

İş İşten geçmesin!

Umarım bu çağrım duyulur."

Duyulmadı. Aradan 15 yıl geçti; ama artık aramızda olmayan Şolohov'un bu çağrısını kimse duymadı. Barışı, Samuel Beckett'in "Godo"su gibi bekleyen insanlar için savaş hep sürdü. Barış denilen kavramın da tanımı doğru dürüst yapılmadı. Barış için silahlanan ülkelerin var olduğu bir dünyada, Şolohov'un çağrısının üzerinden Bosna, Kosova, Afganistan, Somali, Pakistan, Filistin, Körfez... vb. savaşlar geçti; ama çağrıya cevap hep sonraya bırakıldı, sonsuza kadar ertelendi.

Yaklaşık 2500 yıl önce, yani İsa'nın doğumundan 425 yıl önce, Latin edebiyatının ünlü yazarlarından Aristofenes "Barış" adlı bir oyunu yazıp sahneye koymuştu. Ama barışı sağlayamadı. 5500 yıllık insanlık tarihinde yalnızca 292 yıl savaşsız geçti. Savaşların en yoğunlaştığı dönem de son 2500 yıl oldu. Yani Aristofenes'in 2500 yıl önce sahneye koyduğu "Barış" oyunu hâlâ sahnede, aşağıya inmedi, epike dönüşmedi, halka karışmadı.

Seyirciler "Barış" oyununu izledikten sonra evlerine dönüp, televizyonda "naklen savaş" izlediler. Ne onu, ne ötekini yadırgadılar.

Barış umudu çok zayıftır, bu kabul edilmeli. Dünyanın en gelişmiş ülkeleri ekonomilerini silah ticaretine dayadıkları sürece savaşın adını ne kadar değiştirirseniz değiştirin, savunma amaçlı silahlandığınızı kitlelere anlatın, barış için savaştığınızı söyleyin, iş değişmeyecektir. Sonuç hep aynı: Savaş tüm gücüyle insanlığı tehdit etmektedir.

Günümüzde silahlanma amacıyla günde 200 milyon dolar harcanıyor ve bunun gerekçesi olarak da barışı korumak gösteriliyorsa, savaşın adı değişmiştir, o kadar. Yalnızca İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra dünya üzerinde 300'e yakın bölgesel savaş olmuş ve 50 milyon insan yaşamını yitirmiştir. Bu tablo, insanlığın geleceği için barışı savunmaktan başka çaresi olmadığını göstermektedir göstermesine; ama, bunun her yıl 1 Eylül'de kutlanan Dünya Barış Günü çağrısıyla olmayacağı da ortadadır. Çünkü insanlığın sesi ile egemen ideolojinin sesi asla aynı frekanstan yayın yapmamaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) son on yıl içinde çiçek hastalığıyla savaş için 100 milyon dolardan para harcamıştır. Ama işin ilginç yanı, bu para ile bir bombardıman uçağı bile alınamamaktadır. Yine aynı örgütün sıtma ile savaş için harcadığı 50 milyon dolar da, silahlanma için bir günde harcanan paranın yarısından daha azdır. Kamu sağlık harcamalarının yıllık toplamı, silahlanma için yapılan masrafların yalnızca yüzde altmışı kadardır. Kanser dahil insanlık için büyük bela olan AIDS gibi hastalıkların iyileştirilmesi için harcanan para, askeri araştırmaya ayrılan paranın yalnızca beşte biridir.

Barış için yazarlar, çizerler, düşünürler, sanatçılar ve bilim adamları ne yapsın?

Barış mı, "hadi canım sende!"

CUMHUR GAZİOĞLU

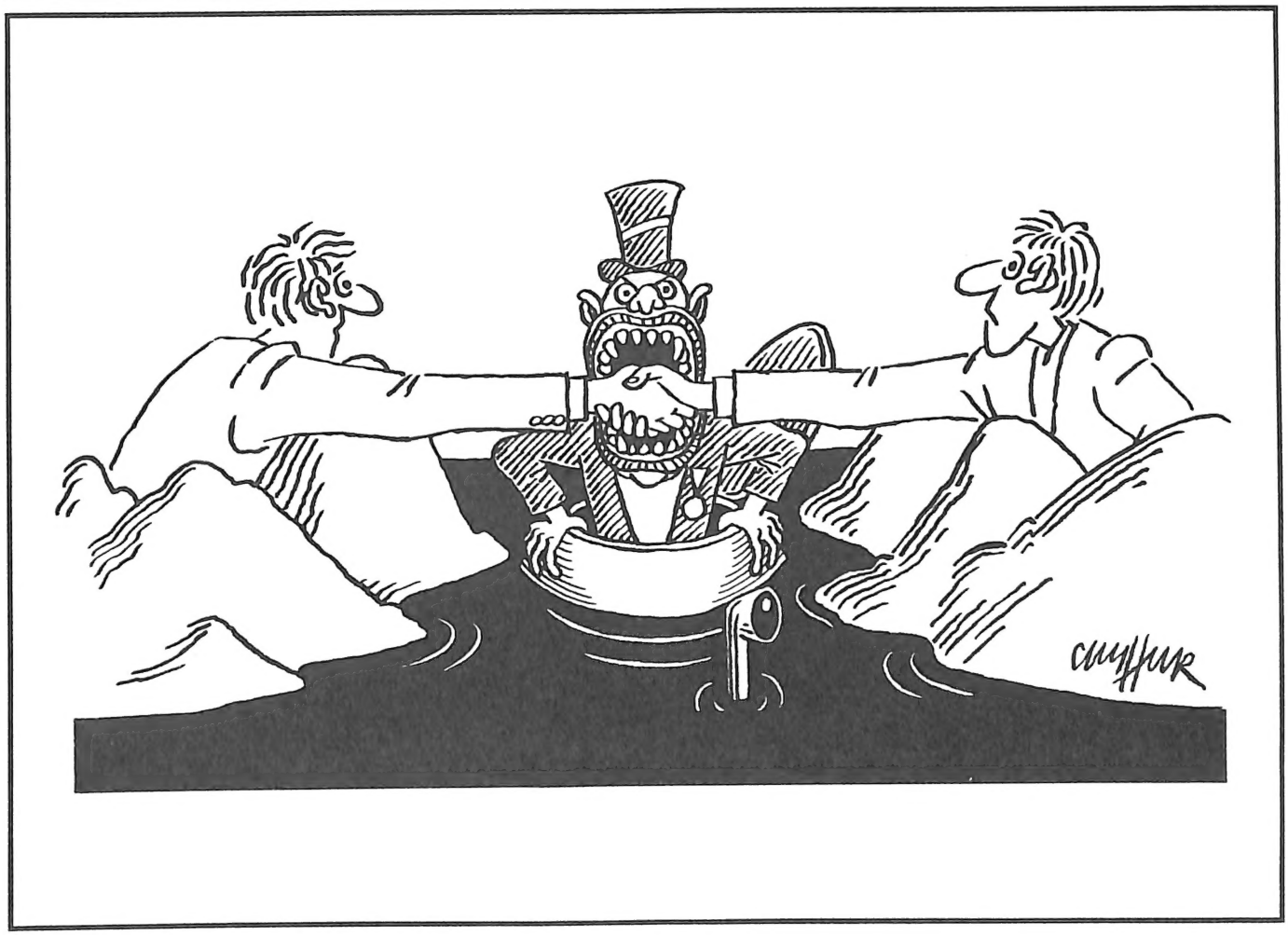

RUHİ TEK TREN PENCERESİNDEN

SEÇİM KARARI

Yolcu başını iki yana salladı.
– Bunlar...
Sustu.
– Ne oldu amca?
– Mecliste bilmem ne komisyonu toplandı. 18 Nisan'ı belirledi. Meclis bu tarihi kabul etti.
– Bunda ne var. Adamlar sürelerinden önce yeni seçime gidiyorlar.
– Yavrum, seçimi bir hafta önceye alsalar, devletin trilyonları boşu boşuna 550 kişiye verilmeyecekti. 18 Nisan olduğu için 550'si de 15 Nisan'da üç aylıklarını peşin alacaklar. Üç gün için zamsız, o günkü parayla 4.5 milyar alacaklar. 1999 yılında aylıkları ne olacak, Allah'tan önce kendileri bilir. İşin tuhafı namuslu namussuz, parti başkanı sıradan milletvekili, başbakanı bakanı kısacası içlerinden hiçbiririn gıkı çıkmadı.
– Amca, kendi meclisini soyduranlardan, yolszlukları örtbas edenlerden ne beklenir?
Tren sallana sallana yoluna devam etti.

KİMLER MİLLETVEKİLİ YAPILIR

Yaşlı adam gözlüğünü düzeltti. Gazetede seçim yapılacağı haberini okuyunca gülümsedi.
– Atatürk bir gece sofrasına başvekil dışındaki bütün bakanları çağırdı. Almanya'dan bir mektup aldığını, kursa gidecek parası olmadığını yazan genç kıza, tahsisat bulup gönderttiğini söyledi. Genç kızdan ikinci bir mektup aldığını, kızın parayı elçilikten almaya gittiğinde, çirkin emellerine alet olmazsa, parayı vermeyeceklerini söylediklerini, bu nedenle parayı almadığını yazdığını anlattıktan sonra, sofradakilere sormuş: Efendiler, biz bu adamı ne yaptık?" Kimseden ses çıkmamış. Atatürk sorusunun yanıtını kendisi vermiş: " Mebus yaptık! Mebus yaptık!"
Tren bir virajda iyice sallandı.

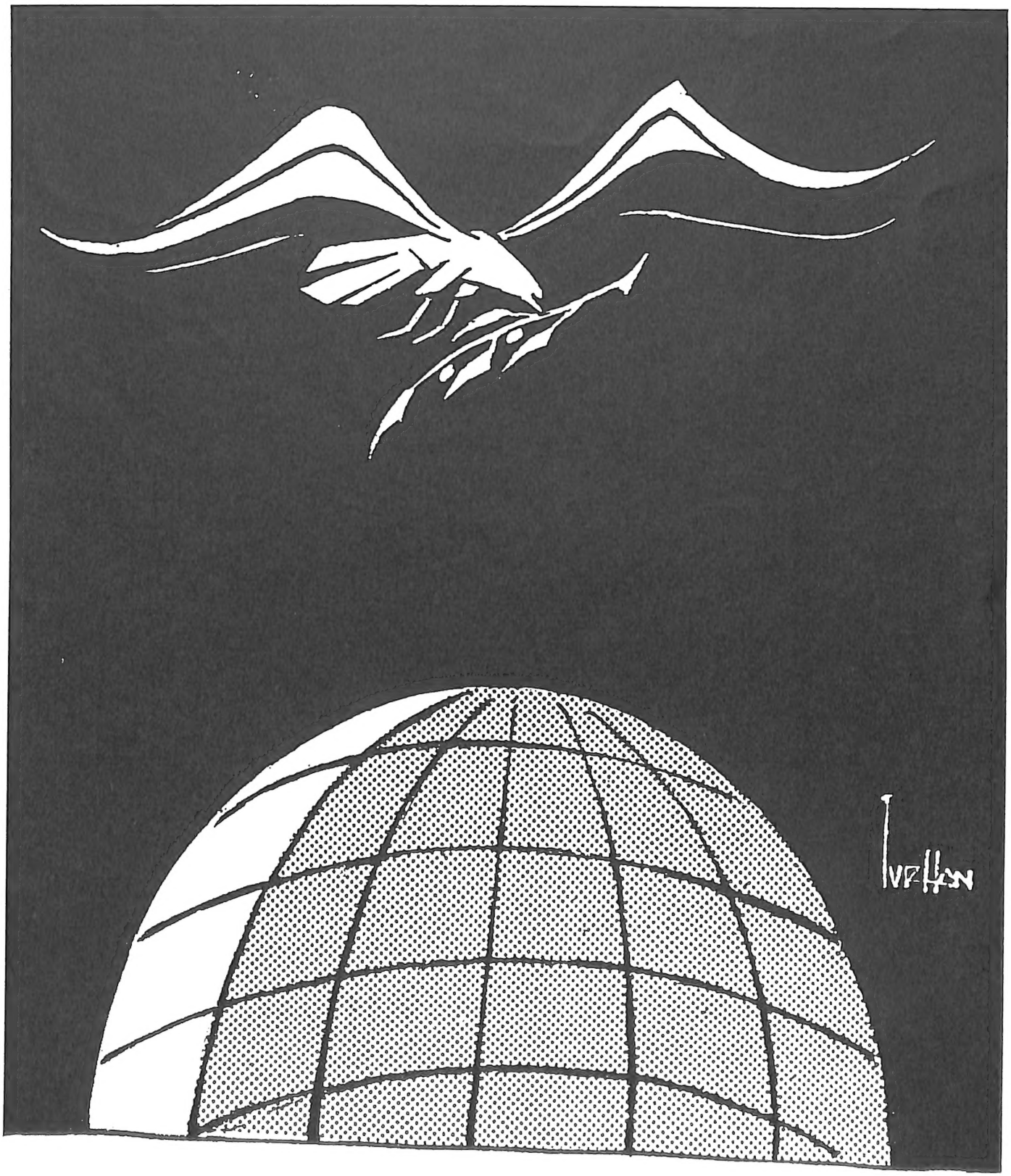

KUŞ KONMAZ.

TURHAN SELÇUK

MURAT ÖZMENEK

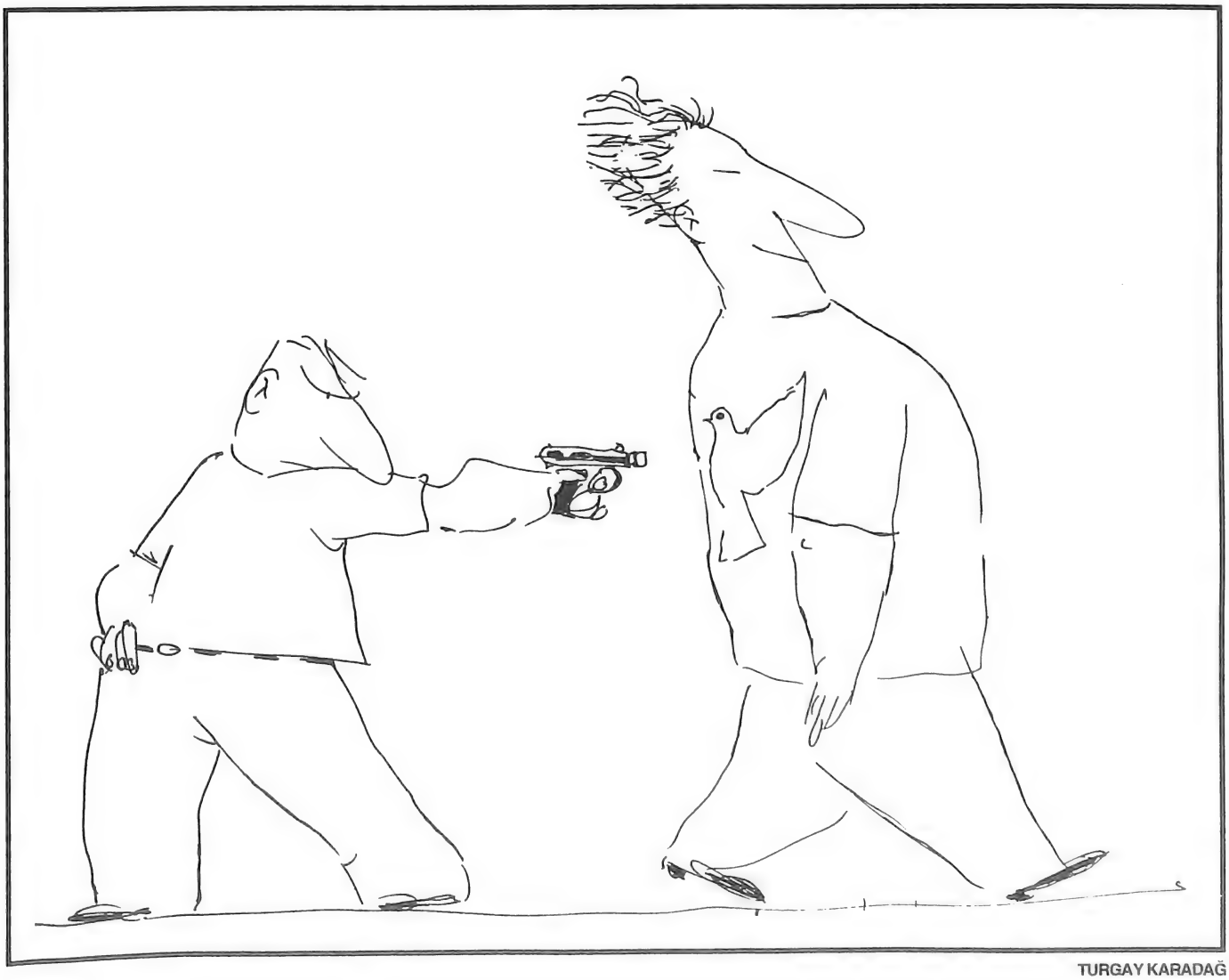

TURGAY KARADAĞ

BARIŞ, HEMEN ŞİMDİ! BARIŞ, HEMEN ŞİMDİ! BARIŞ, HEM

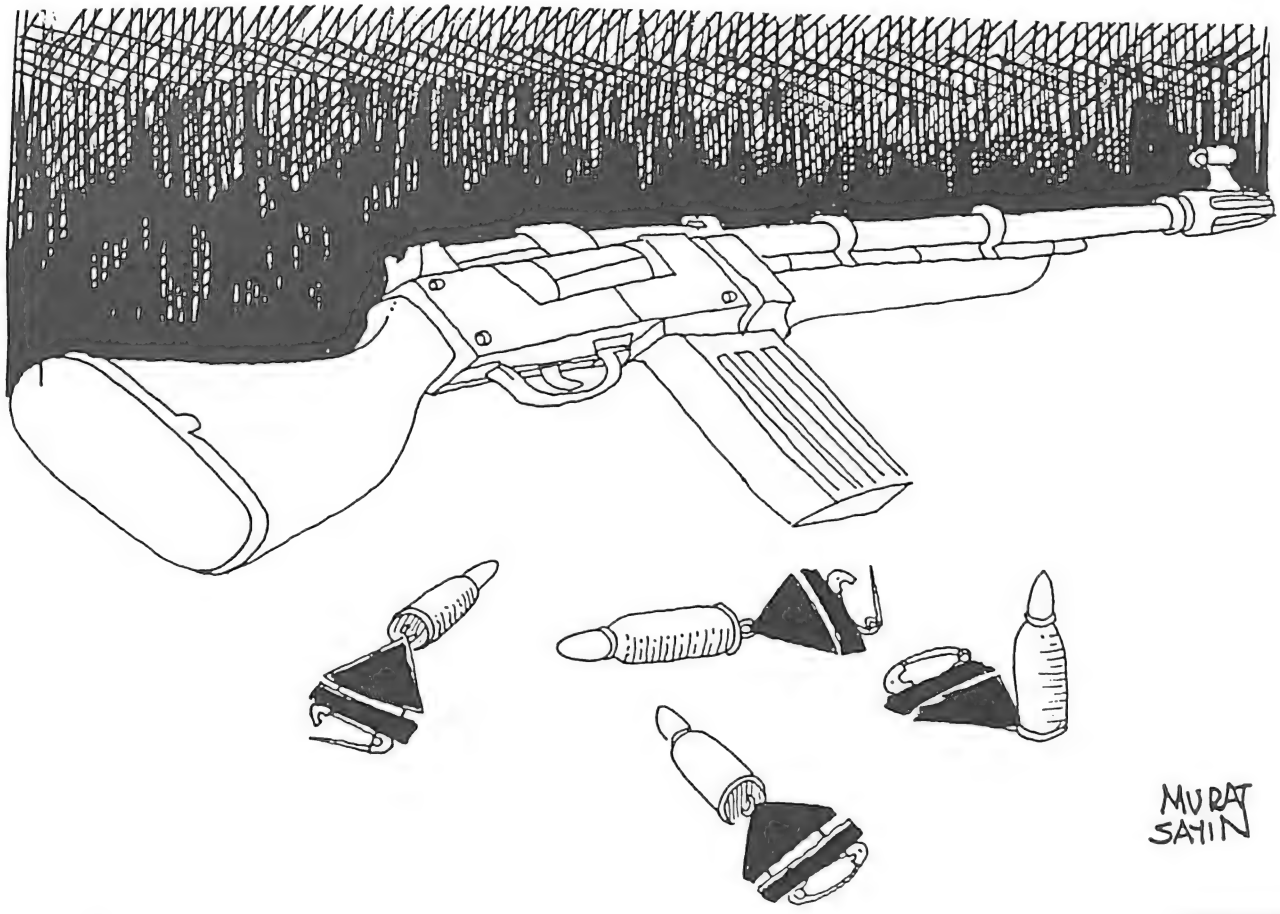

MURAT SAYIN

EROL ÖZDEMİR

FERRUH DOĞAN

CEM KENAN ÖNGÜ

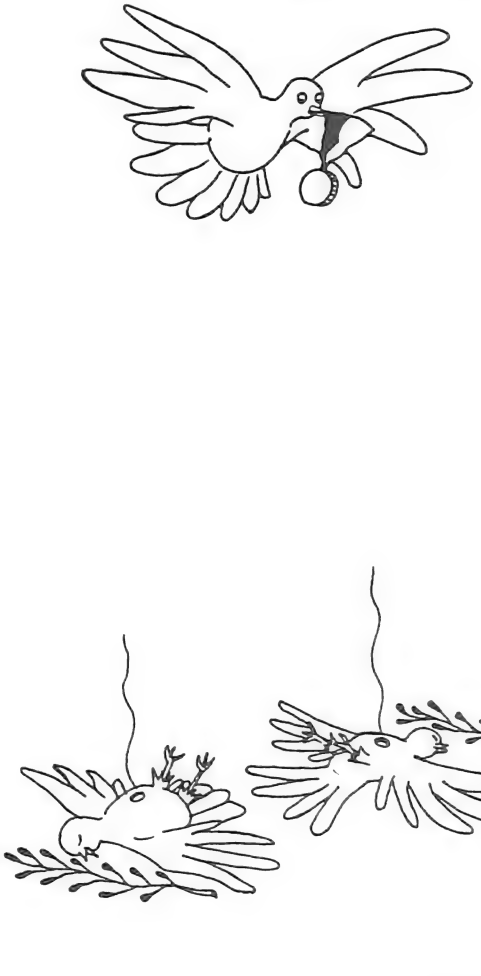

HAKAN DEMİRCİ

DİNÇER PİLGİR

GÜLDÜŞÜN ÇORBASI

■

ÖZGÜR ARHAVİLİ

■

BARIŞsana KATILsana YARIŞsana!..

(Eyi deyyon da. Affetmeyon ki yapah bunları...)

Tarih 27.07.1998, gün Cumartesi, saat 19, dakika 10, saniye 21'de. Hormonlu kanalların birinde, acılı arabesk fırlamasının ıkınma feryadı ile irkildim. Fırlamayı susturmak için fırladığımda, benle birlikte görüntünün altından fırlayan bant dikkatimi çekti: "Flaş... Flaş... Bir daha flaş... Ortaklar anlaştı. Seçim 25 Nisan 1999'da... Adi suçlulara af geliyor..." Ortaklar anlaştı tümcesi beni pek ilgilendirmedi. Çünkü ortaklığın, parti padişahlarının, kendilerini ayakta tutmak için gerçekleştirdikleri sanal birliktelik olduğunu ulusal ağamız Sakıp Sap(ancı) bile biliyormuşlar... Asıl beni ilgilendiren "Adi suçlulara af geliyor..." tümcesi. Belkime haberiniz vardır, yakın (fi) tarihimizde (F)itullah enGülen'in çağcıl muritlerinden endişili Rahşancanı "Genel af" önerisinde bulunuvermişidi. Amaç Hokumet Ortak Görüşü ile Adiler Koğuşu boşaltılacak ve toplumsal barış sağlanacak idi, fakat belli ki bunlar Adiler koğuşunu da boşaltamayacaklar kibime keliyor. Çünküme "Af"a kelen keçen elliyor... ve yelliyor...

"Barış" ile ilgili yazı yazam istendiğinde, Sosyal Demokratların istenmeyen türevi S.S. Demokratik Solcuların, bu ayrımlı / koşullu basında yer alan "Adilere Af" önerisinden yola çıkarak Barış denen ülkemizdeki talihsizin serüvenlerini işleyecektim. Siyasete tahvil "Adilere Af..." Bandının arabesk fırlamasının altından fırlaması, yazmama ivme kazandırdı. Öfkelildim... Yazarken sakinleşmeye başladım...

Tüm siyasi yaratıklar, başta ırkçı ve dincilerden korkmayan, fakat sol'dan korkmayı alışkanlık haline getiren, aşırı sosyal demokrat (sözüm onlara... kendisilerini bilirler) solcular, asansör ve istasyon zekalı durağan demokratlar, kıtlama çay misali sol siyaset sahipleri, futboldaki ofsayt kuralını kaldırma önerisi ile, ekonomideki ve siyasetteki fırsatçı, vurguncu ve kapkaççı yapıyı "futbol"a endekslemeye çalışan, asabi azgelişmiş liberal siyasetçiler, sol teorilerini sergileyip, ülkemiz ve insanlarının kurtuluş projelerini barlarda sunan "Entel Bar Teorisyenleri" (İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin kutlandığı 50. ve Cumhuriyetimizin kutlandığı 75. yılında) toplumsal barışın temeli olabilecek böylesi "Genel af" saldırısı üzerinde pek durmadılar. Belki aymazlıklarından, belki de dışarının içerden kötü oluşundan, belki de merkezi yapıya güvenmediklerinden... Belki de projesizliklerinden...

Birilerinin genel af jargonu, yani "adi suçluların affı"; maalesef toptan tüfekten ve adilerden çok, düşünenlerden ve düşüncelerden korkan, hoşgörüsüzlük doktrinlerinin Samurai Sendromu içindeki ayakta uluyan koruculari tarafından sevinçle karşılandı... Alkışlandı... Onlar için umut oldu... Umut, güvercin gibi takla atarak bunların önüne konmuştu adeta... O artık; düşünenlerin, düşüncelerin, cağcılların umud'u değil; beyinsel dokuları kirlenmişlerin, yalnız elleri değil, vicdanları, kafaları ve yüreklerini kirletmiş düşün bağnazlarının, ırkçıların, köktendincilerin, ben merkezcilerin (egocentrigue'lerin) umudu'na dönüşmüştü. Geçmiş çağlarda nice küçük ülkenin padişahı kendini, nasıl ki dünyanın hakimi ve doğrusu olarak görmüşse, günümüz parti liderleri de etrafındaki siyasi yağdanlıkları/dalkavukların yardımıyla kendilerini (özellikle ülkemizde) ülkenin gelecekteki hakimi ve doğrusu olarak görmektedirler ve salt kendi doğrularıyla toplumsal sorunları çözmeye çalışmaktadırlar. Bu da ikici (dualist) düşünceleri öne çıkartıp "düşman imgesi"yaratarak, insan soyu ve uygarlık için evrensel öneme sahip "Barış" olgusunu ötelemekte, örselemektedir. Ülkemizdeki son "Adi suçlulara af" dayatması, böylesi olumsuz özler taşıdığı gibi, insanlar arasında ayrışmaya neden olacak ve zamanla kişileri çatışmaya/şiddete yöneltecek özselliğe de sahip. Barış genellikle elinde zeytin ya da palmiye dalı tutan bir kadın biçiminde simgeleştirilmiştir. Bir elde kırbaç, bir elde de şekerle barışın evrensel kimliğini/simgesini bozmaya kimsenin hakkı yoktur. Böylesi bir barış anlayışı çağlar ötesinin kralların barışı ve ilahların barışını çağrıştırır. Bilindiği gibi tarihte romalılar ve ilahları "Romalılar ve ilahlar arasındaki ilişkilere endeksli 'Tanrılar barışı " kurumsallaştırmışlardı. Tanrılar ne pahasına olursa olsun, korunmaları karşılığında Roma'nın, barış içinde yaşamasına izin verirlermiş. Sayın Rahşan Ecevit'in son barış önerisi biraz değil, hiçaz (daha çok) Roma'daki kralların da baskı unsuru olarak kullandıkları "Tanrıların Barışı"nı çağrıştırmaktadır. Çağlar öncesinin geleneksel güvenceleriyle vebireyci yaklaşımlarla, yani Tanrı, Kral (padişah), Kilise/cami, savaşlarla ve kendi doğrularınızla Barış'ın evrensel kimliğini koruyamazsınız, ancak örselersiniz.

Binlerce yıl önce, ateşi ve pekerleği, pardon tekerleği bularak, teknolojik gelişm sürecini yakalayıp, sanayi ötesi topluma yönelmiş bilgi ietişim ağıyla bilgi toplumunun temellerini atmış tem canlı yaratan insan; gezegenimizin en çağcılı, en güçlüsü, en zararlısı, en barbarı... Tüm gelişen bu değerlerle yaşamını sürdüren insan, çelişkilerden kaosa, kaostan karamsarlığa ve yöneldiği kaos tapıntısıyla doğanı ve doğayı, kentini ve kendini her geçen gün yok ediyor. Küresel egemenliğin imparatorları "G-7"ler ve onların ülkemizdeki küresel ilkel derebeyleri, 3. binyıla doğru gidilen süreçte; din, ırk, milli vb. bağnazlıkları "Siyasi padişahlarıyla birlikte" kurumsallaştırarak hoşgörüsüzlük doktrinlerini ivmelendirmekte ve gezegenimizi yok etmektedirler.

Dünyamız legaliteye dönüşmemiş 3. Dünya Savaşı'nı yaşamaktadır. Yer küresini şöyle bir ekseni etrafında döndürün, durduğu an parmağınızı basın. İşte tam orada insanlar ya ölüyor ya da ölmek üzere. Hem de 1. ve 2. Dünya Savaşlarında ölenlerden daha çok... Başta Türkiye, Irak, İran, Ermenistan, Rusya, Bulgaristan, Yunanistan, Bosna-Hersek, Kıbrıs, Mısır, Pakistan, Hindistan, Afganistan, Bengaldeş, Srilanka, Burma (Myannar), Tayland, Kamboçya, Filipinler, Cezayir-Fas-Tunus, Somali, Moritanya-Senegal, Ruanda, Ortadoğu ve ABD-Latin Amerika işte tüm buralarda en barbar insan, öldürüyor, öldürüyor, öldürüyor...

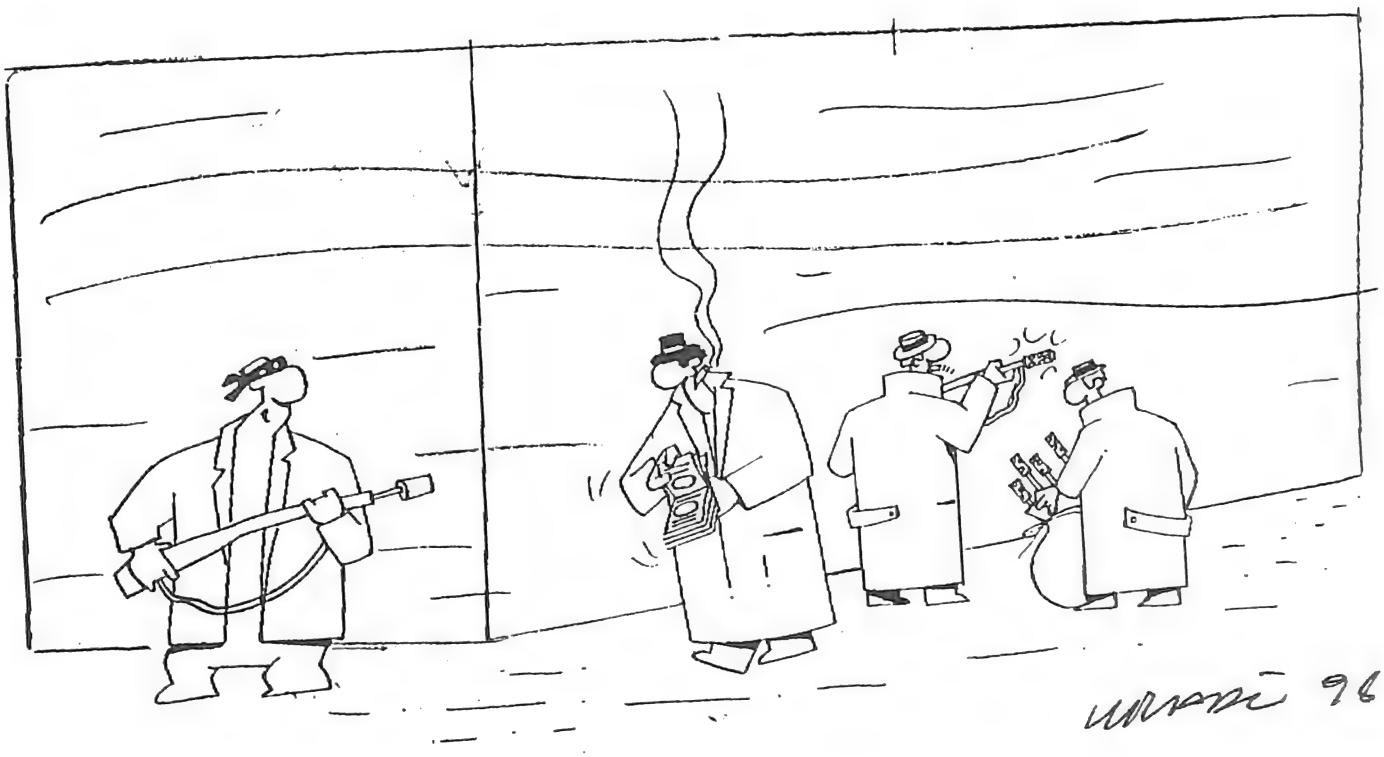

HİCABİ DEMİRCİ

ERDOĞAN KARAYEL

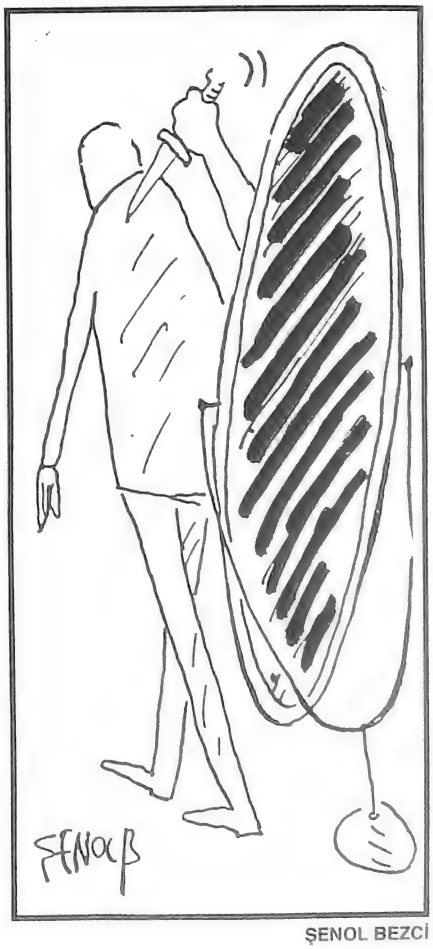

ŞENOL BEZCİ

ALTAN ÖZESKİCİ

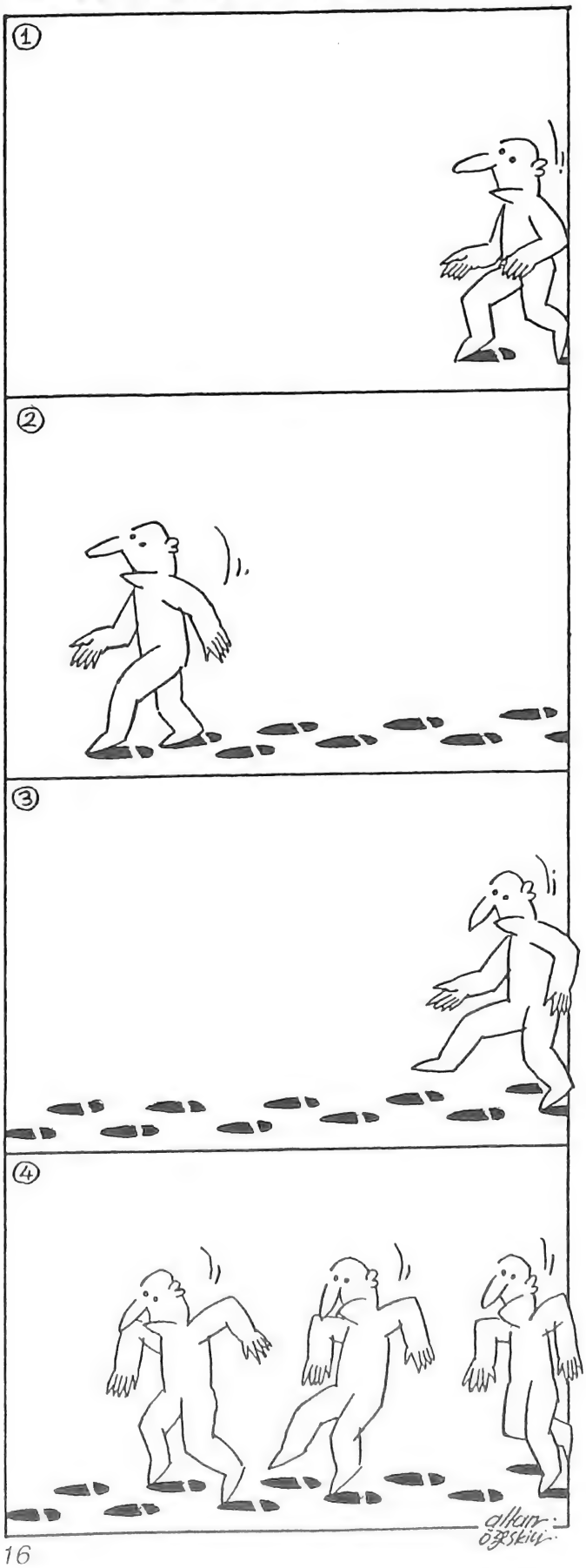

KARİKATÜRİST ANEKTOTLARI

■

YENER ÇAKMAK

■

RAMİZ'DEN BİR ANI: KARİKATÜRCÜYÜM

Ünlü karikatürist bir gün büyük bir otelin salonunda oturuyordu. Yanındaki masaya, uzaktan tanıdığı yaşlıca bir bayan oturdu. Aşırı derecede boyalı bu geçkin hanım, biraz sonra Ramiz'le konuşmaya başladı.

Üstad, o günlerin modasına uygun olarak hanımı gelişigüzel methetmeye başladı:

" Hanımefendi, siz benim gibi bir sanat adamı için ilham perisisiniz."

Kadın zevkten dört köşe, gözlerini süzerek cevap verdi:

"Bir sanatkârın teveccühü beni ne kadar bahtiyar etti bilemezsiniz. Ressamsınız değil mi?"

"Hayır, karikatürcüyüm."

TOMBUL TEYZE NASIL DOĞDU?

Ramiz Gökçe'nin yarattığı en ünlü karikatür tipi TOMBUL TEYZE'dir. Bu tipin nasıl doğduğunu şöyle anlatmıştır:

"Tombul Teyze, şişmanların sevimli olmaları konusundaki gözlemlerime dayanarak doğmuştur. Sırf şişmanların sevimli olmaları, beni bir şişman hanım çizmeye sürükledi. Sonra bu etli butlu bayanın adı TOMBUL TEYZE oldu."

Ramiz Gökçe'nin iki zıt görünüşlü tiplemeyi karı-koca olarak çizdiği TOMBUL TEYZE VE SISKA DAYI'nın karikatür serisi yurt içi yanında, yurt dışındaki yayınlarda da yer aldı. Yurt içinde albümleri büyük ilgi ile karşılanarak, tekrar tekrar basıldı. Tombul Teyze'nin en beğenilen karikatürünün hangisi olduğu konusunda okur yarışmaları yapıldı.

METİN PEKER

ALİ FUAT SÜER

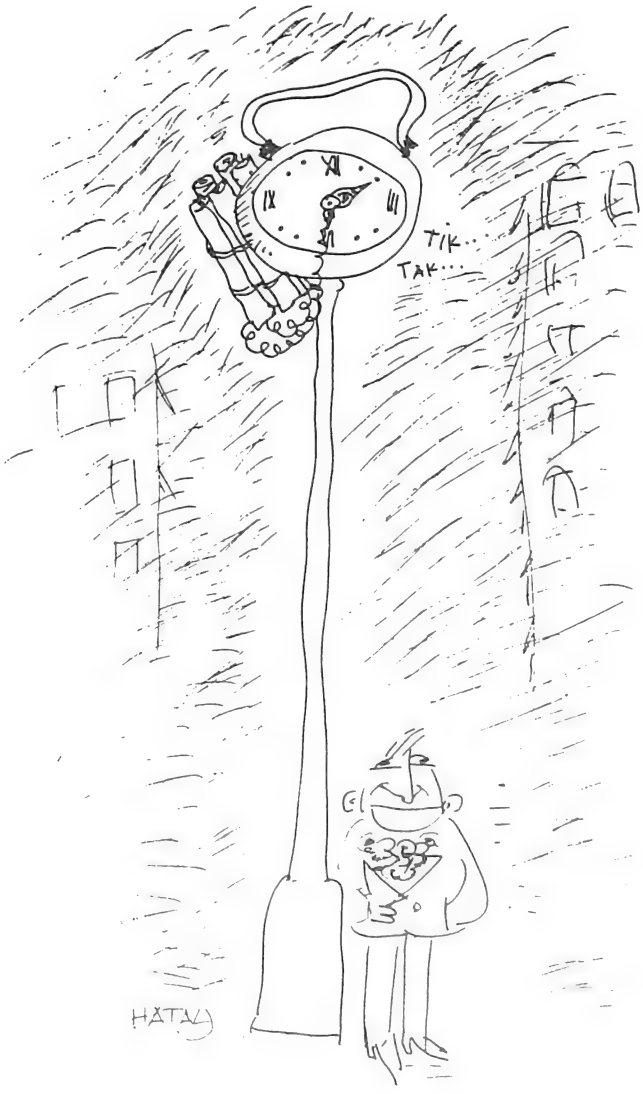

HATAY DUMLUNIPAR

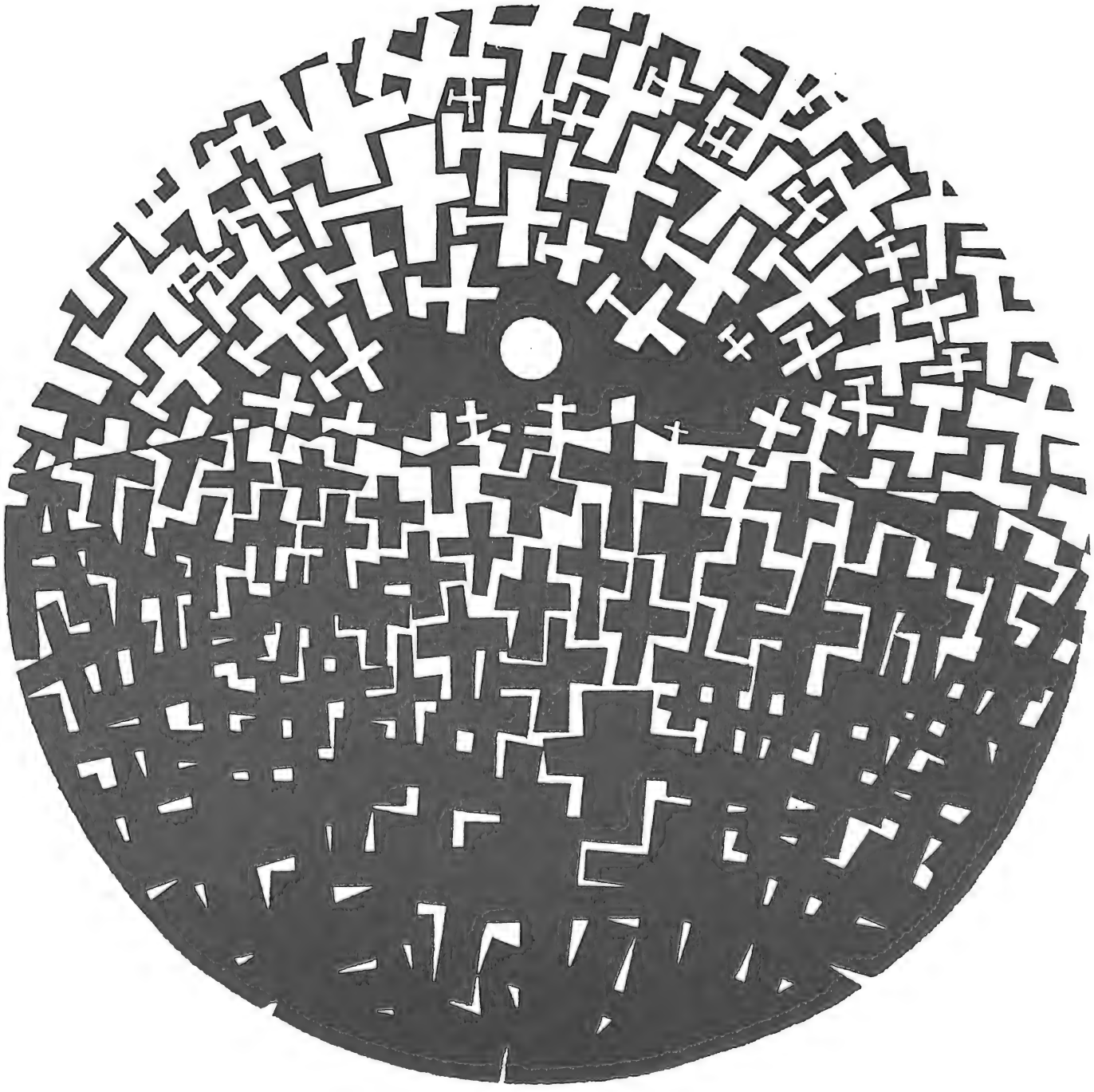

MİLKO DİKOV / BULGARİSTAN

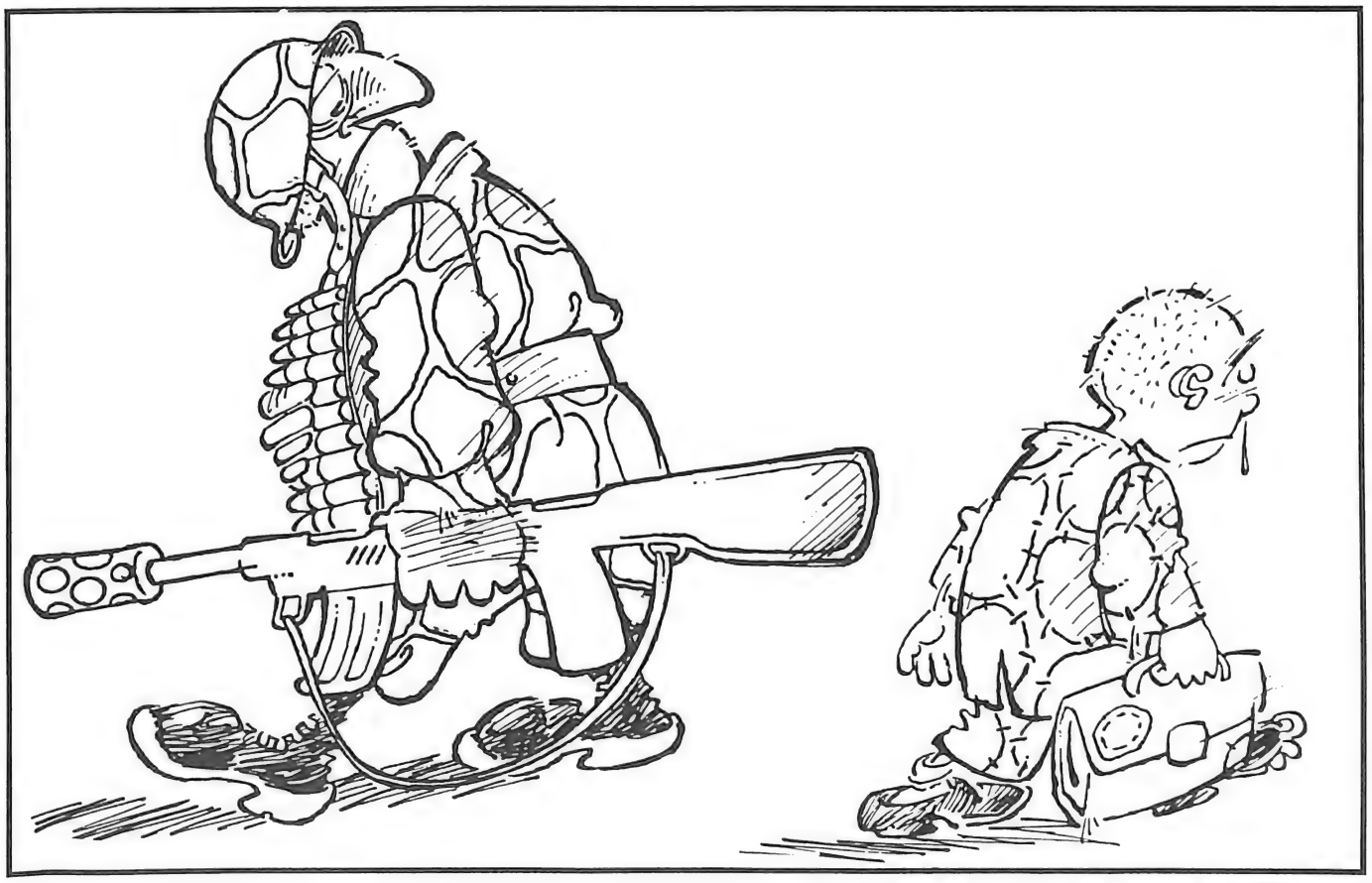

AHMET ERKANLI

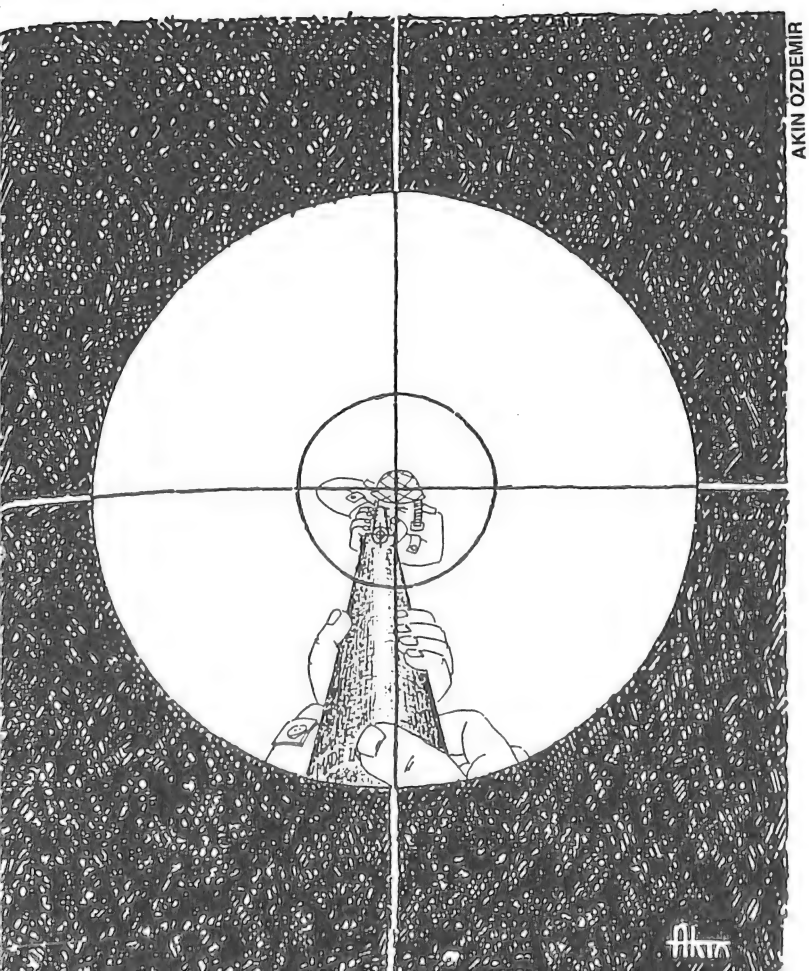

AKIN ÖZDEMİR

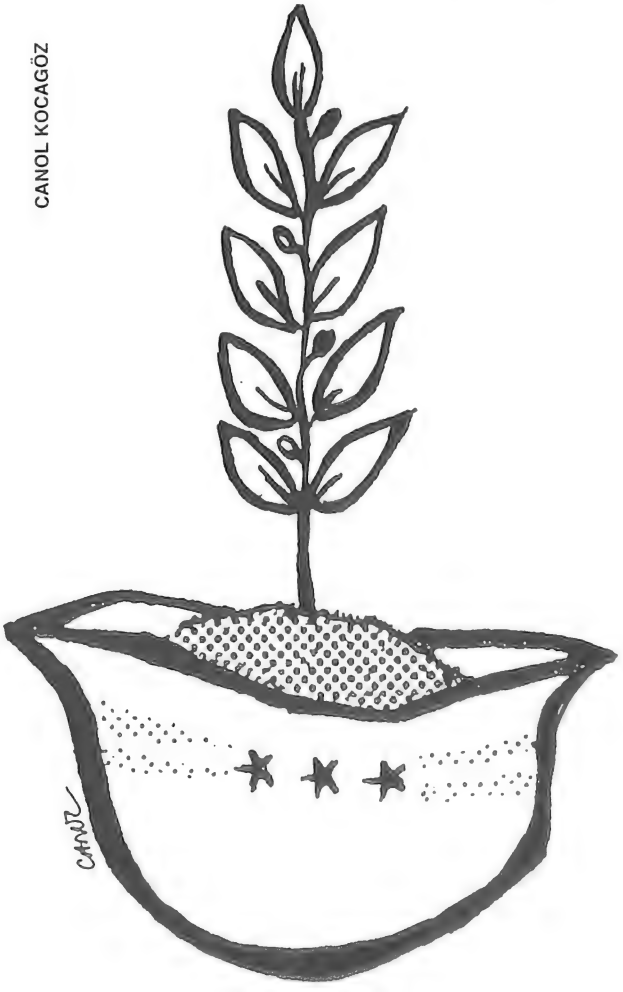

CANOL KOCAGÖZ

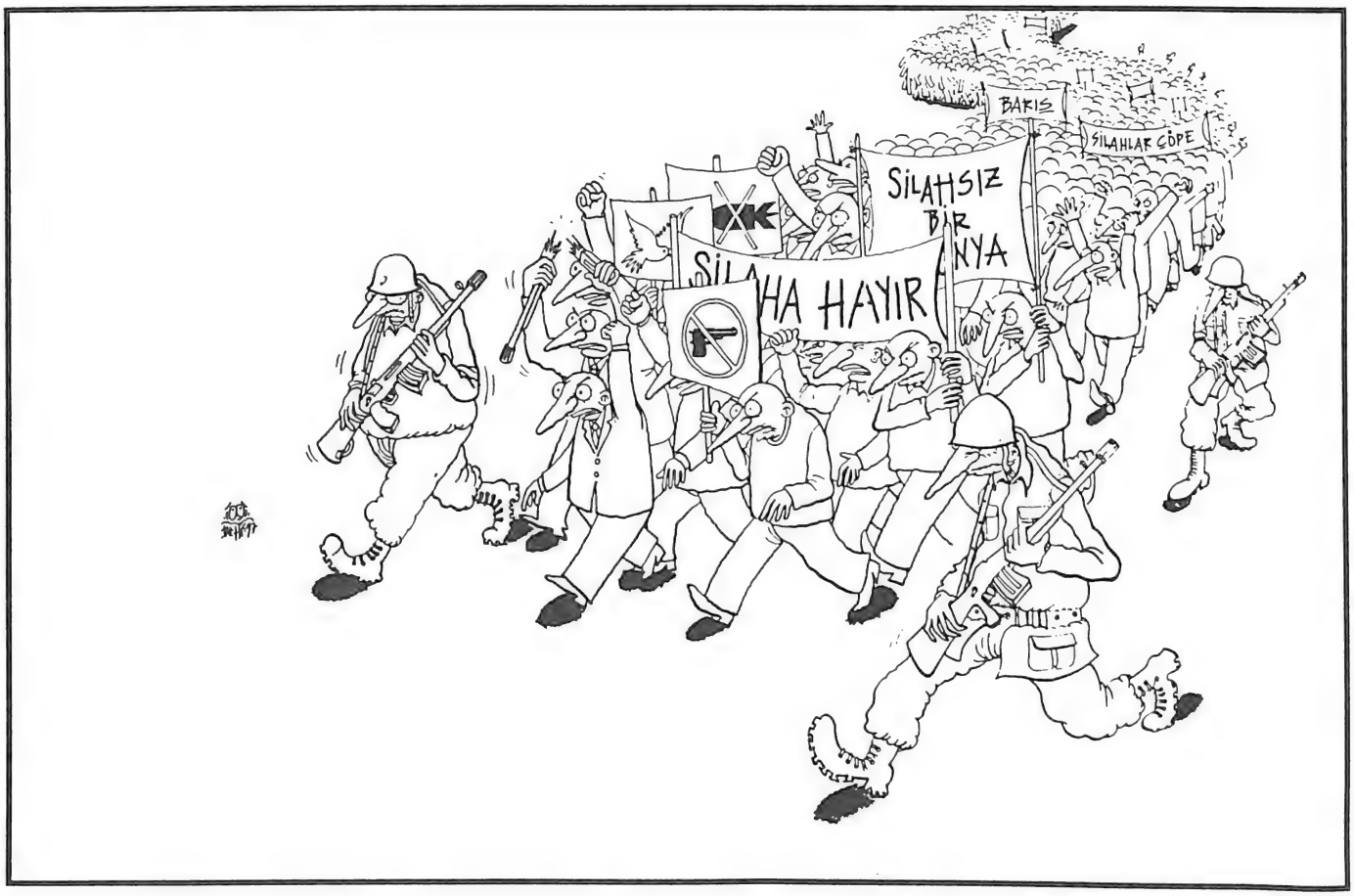

BEHİÇ YALÇIN AYRANCIOĞLU

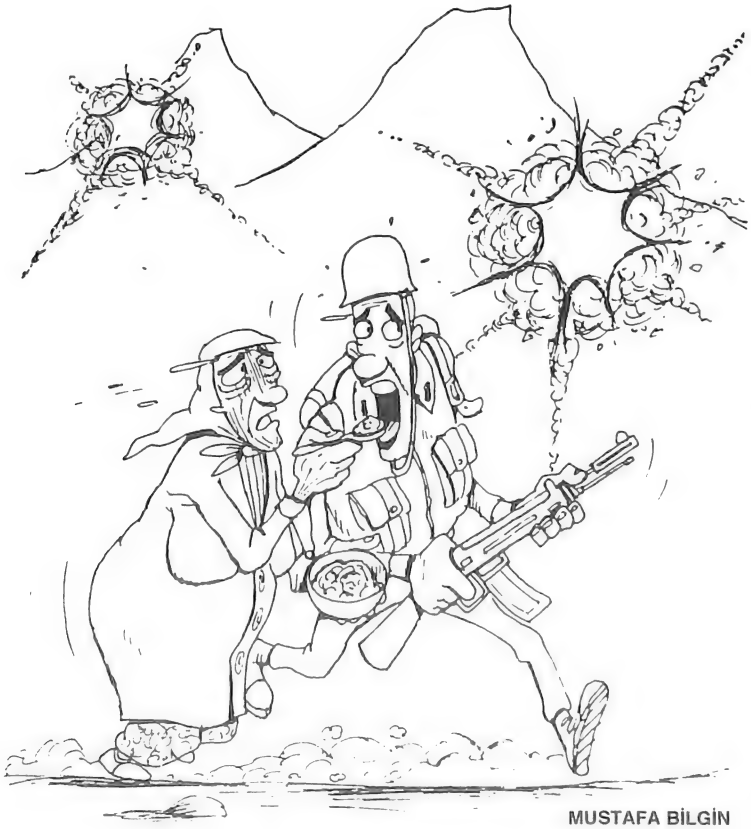

MUSTAFA BİLGİN

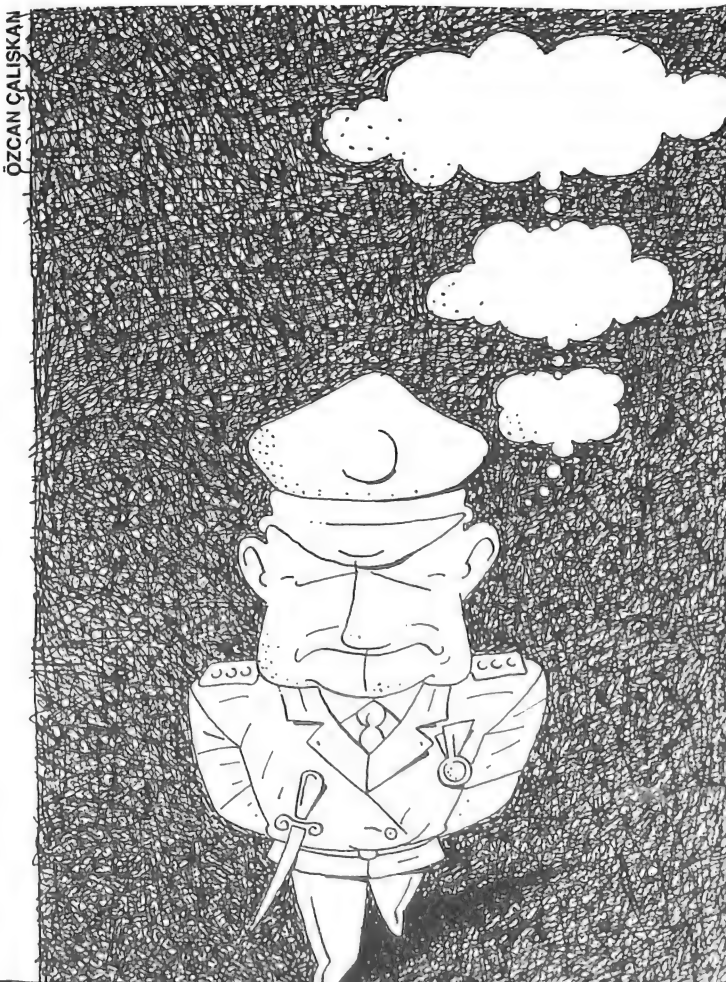

ÖZCAN ÇALIŞKAN

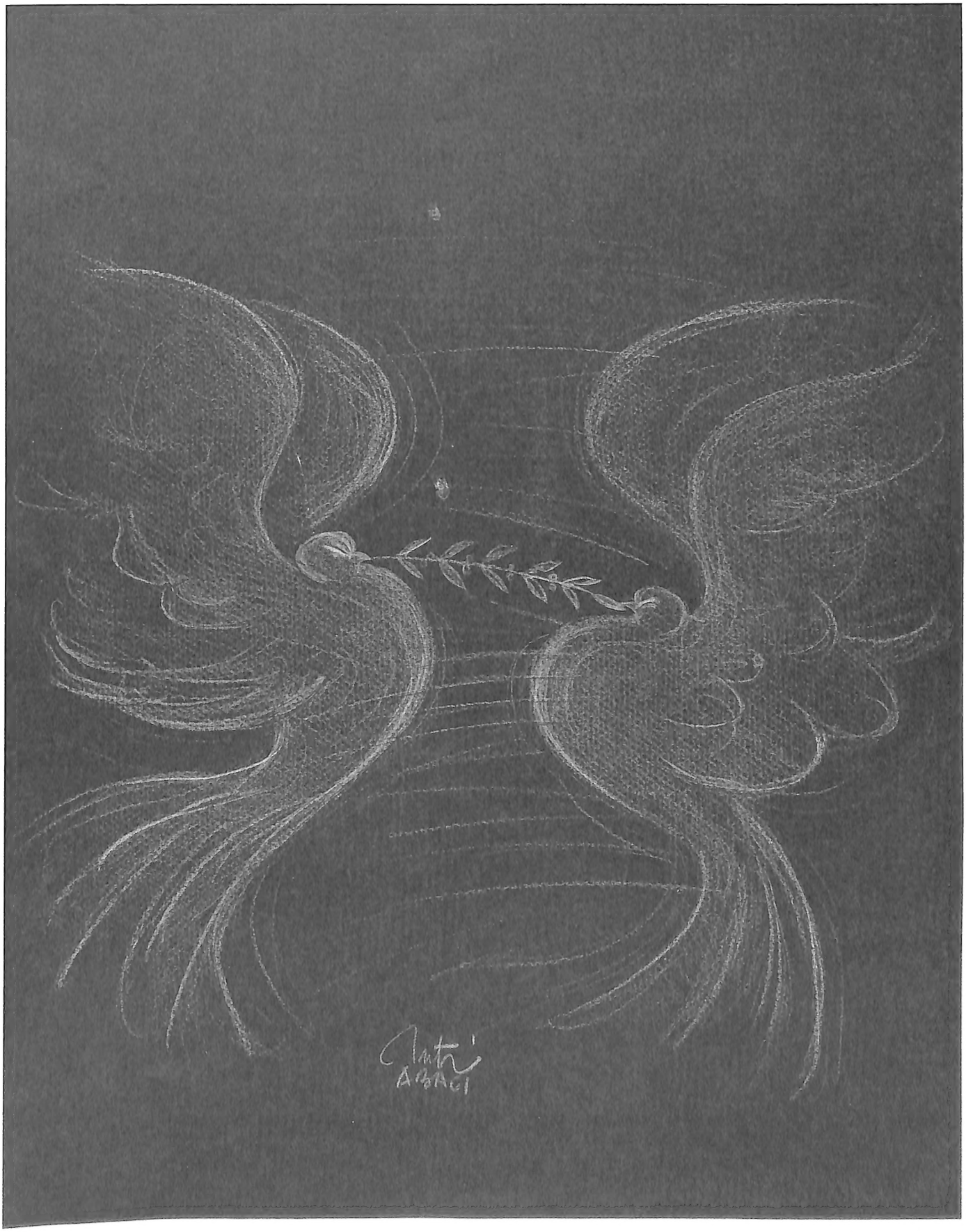

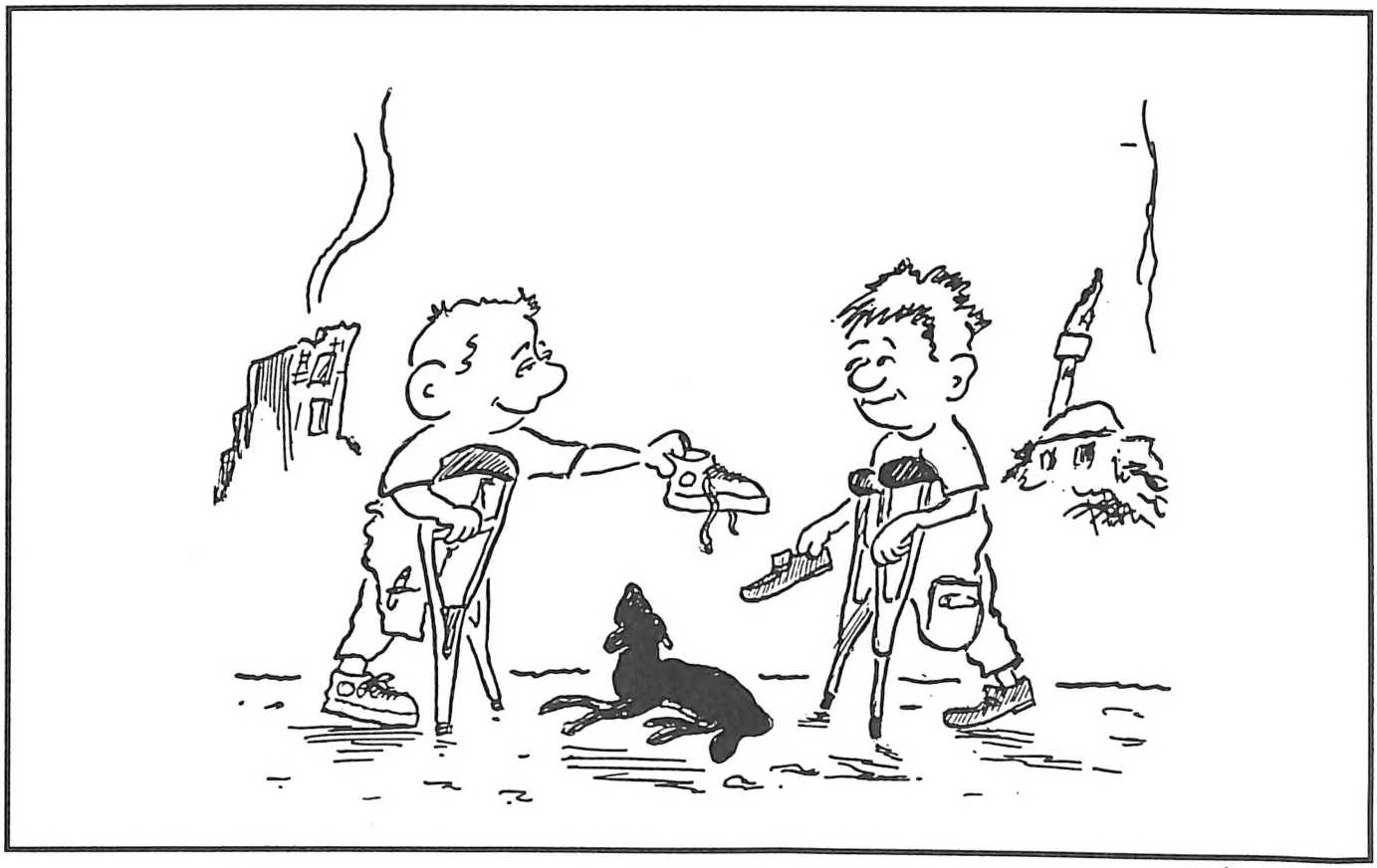

İZEL ROZENTAL

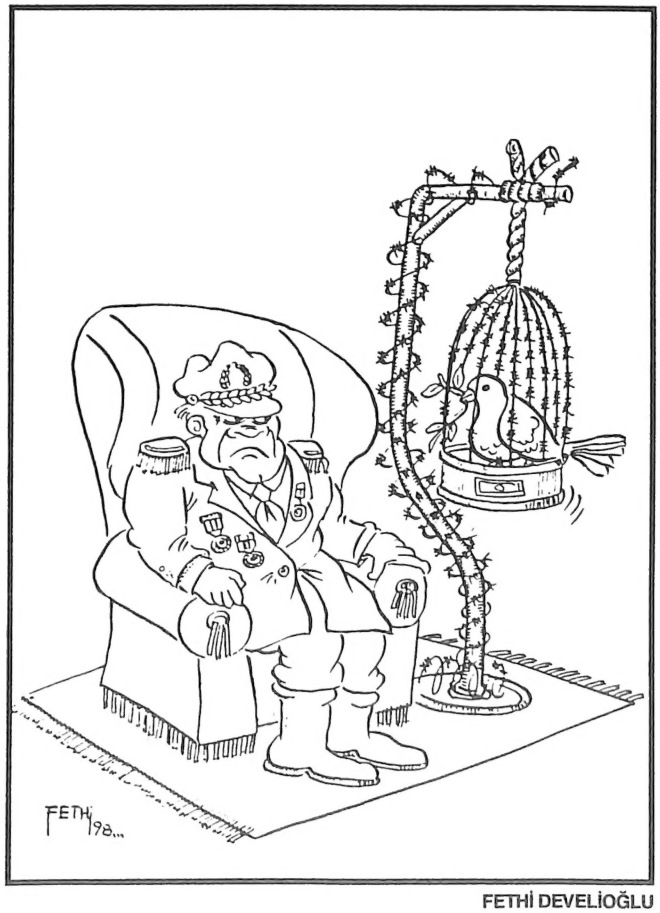

FETHİ DEVELİOĞLU

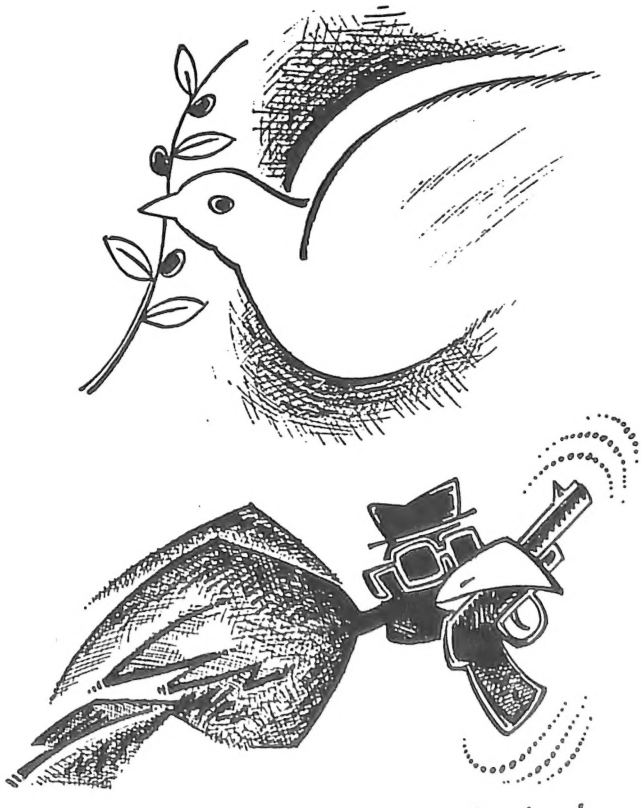

NURİ BİLGİN

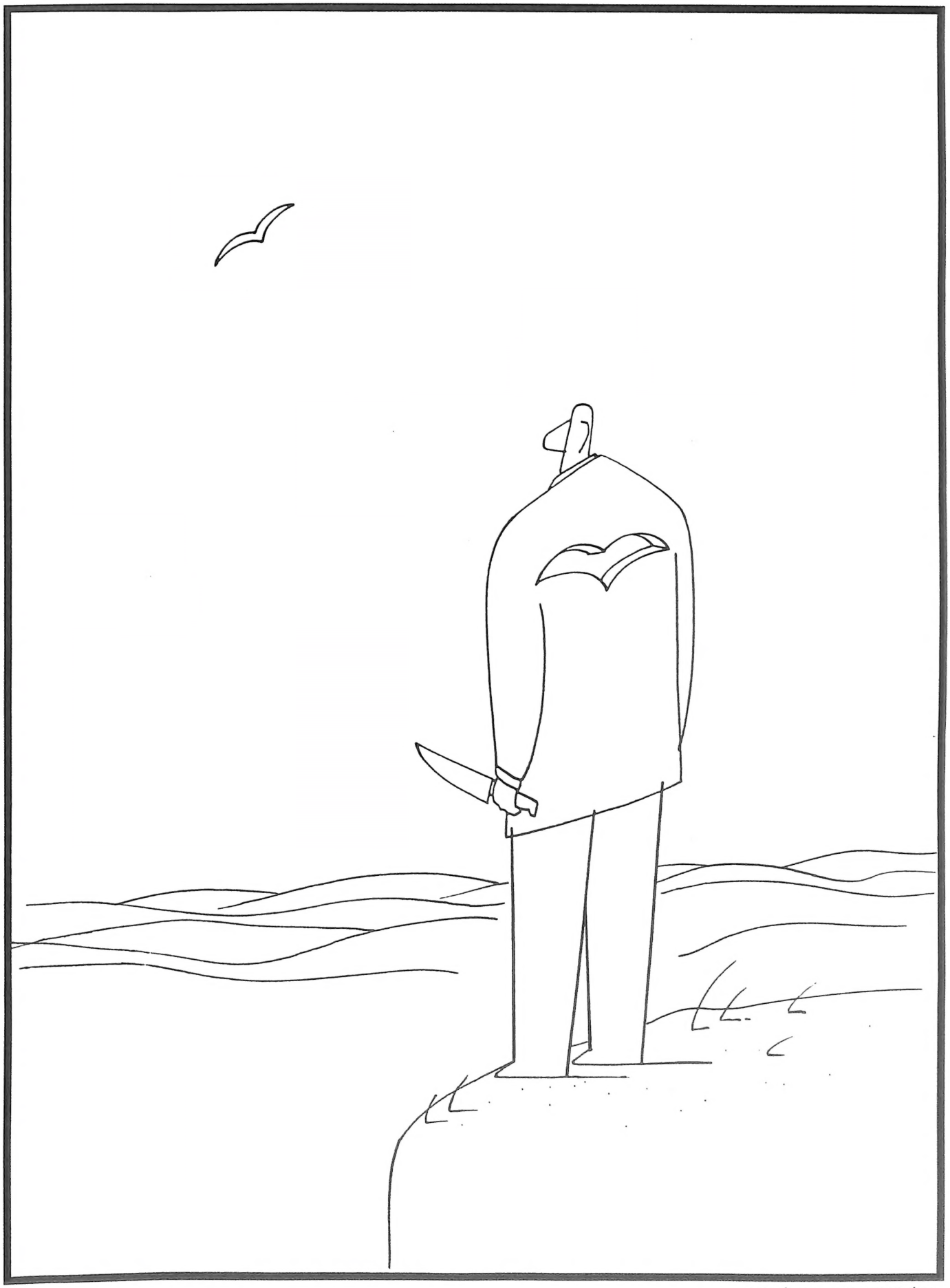
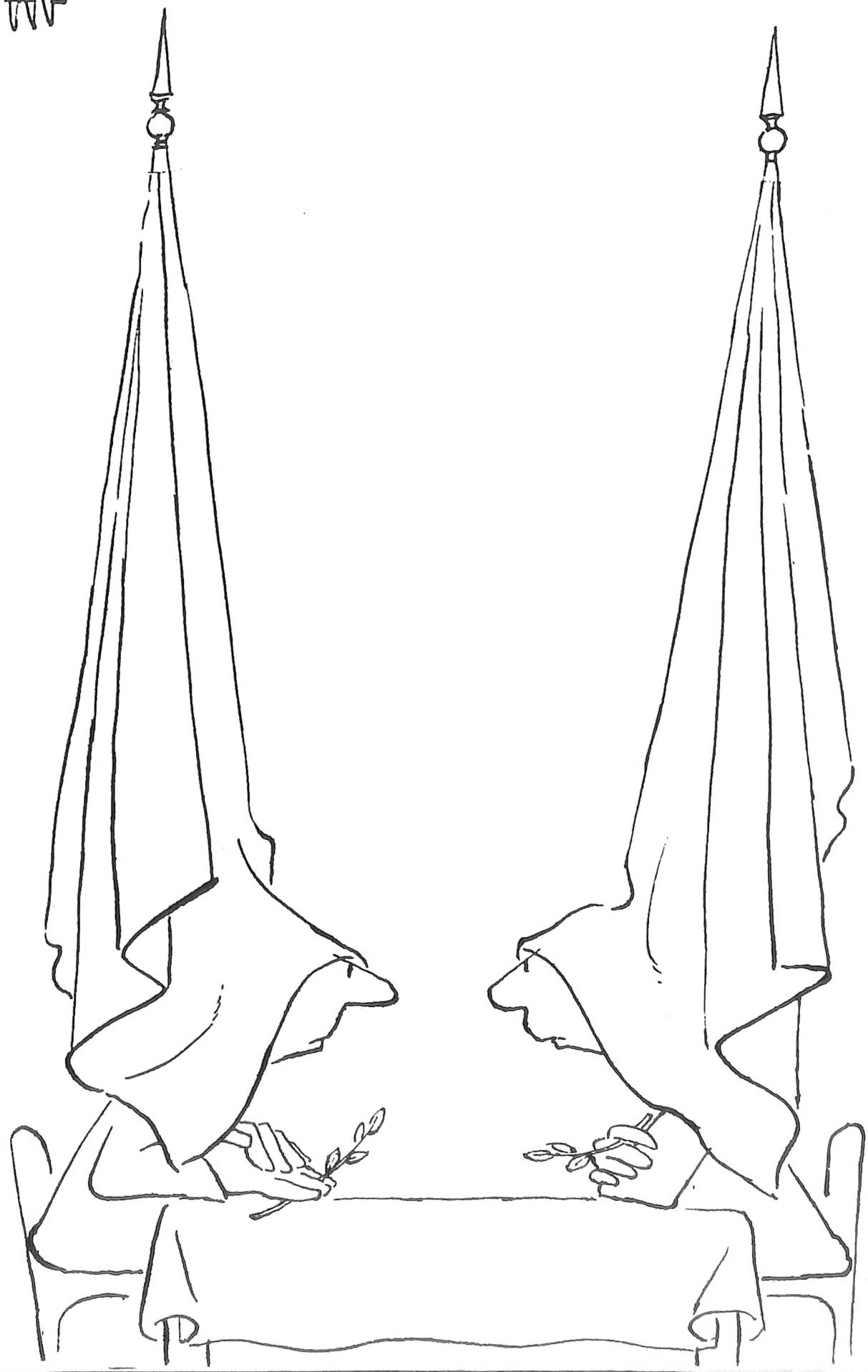
KAMBİZ DERAMBAKHSH / İRAN